

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 25, 26 och 27 januari.

2 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 4 februari kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (m).

3 § Svar på interpellation 2009/10:190 om regeringens inställning till AP-fonderna

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Monica Green har frågat statsministern om hans respektive regeringens syn på AP-fondernas agerande i bolag och på AP-fondernas framtid.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

AP-fonderna är statliga myndigheter som styrs i lag och som därför åtnjuter en betydande självständighet gentemot regeringen. Det är riksdagen som beslutar om AP-fondernas regelverk och uppdrag. Regeringens huvudsakliga uppgifter är enligt lag att utse styrelseledamöter och att i efterhand utvärdera verksamheten. Regeringen har också lagt fast riktlinjer för AP-fonderna när det gäller utformningen av ersättningar till anställda i fonderna och för ledande befattningshavare i företag där fonderna är delägare.

Denna ordning vilar på en fempartiöverenskommelse i riksdagen som omfattar hela pensionssystemet. Frågor som rör förändringar i pensionssystemet hanteras av den så kallade Pensionsgruppen, som har till uppgift att vårda pensionsöverenskommelsen.

AP-fondernas framtida organisation och regelverk är således en fråga som uteslutande hanteras av partierna i riksdagen inom ramen för arbetet i Pensionsgruppen. I Pensionsgruppen finns de fyra allianspartierna och Socialdemokraterna representerade. Frågan om en eventuell översyn av AP-fondernas regelverk ligger för närvarande på Pensionsgruppens bord.

Detta hindrar inte att partierna i Pensionsgruppen, inklusive Socialdemokraterna, för fram åsikter om pensionssystemet eller AP-fondernas roll. AP-fonderna förvaltar ett betydande kapital till nytta för dagens och morgondagens pensionärer. Regeringen är angelägen om att partierna i Pensionsgruppen i samförstånd ska hitta de lösningar som bäst tillvaratar svenska folkets intresse av att AP-fonderna ger största möjliga bidrag till pensionerna.

Anf. 2 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag ställde alltså en fråga till statsministern eftersom det i slutet av förra året blossade upp en osämja mellan statsrådet Odell och statsrådet Borg om huruvida man ska vara en aktiv ägare i AP-fonderna eller passivt se på vad som händer. Jag ville veta av statsministern vad som egentligen gällde och hur han såg på osämjan mellan de två statsråden.

Nu har inte statsministern kommit hit. Han vägrar svara. Han vill inte lägga sig i, eller han aviserar att han litar på statsrådet Odell framför finansminister Anders Borg. Jag antar att det är så man ska tolka det hela. Sist det var en osämja i regeringen mellan försvarsministern och finansministern tog statsministern ställning för Borg, och då avgick försvarsministern. Jag vet inte om det blir likadant nu, att det blir Anders Borg som avgår bara för att statsministern har tagit ställning för Mats Odell eller om han kan hitta en kompromiss.

Jag har i alla fall inte fått något svar från statsministern. Jag får väl tolka det som att statsministern menar att regeringen ska vara en passiv ägare, att man i efterhand ska tolka eventuella fel och brister samt att man inte ska lägga sig i eventuella rörliga ersättningar – många har blivit irriterade över att en hel del rörliga ersättningar och bonusar betalas ut. Jag antar att det är så jag ska tolka det hela.

I så fall har jag några följdfrågor. Är det i efterhand som AP-fonderna ska utvärderas i fråga om hur de har skött sig, och är det i efterhand man ska säga om det är bra eller dåligt med de rörliga bonusarna? Tycker Mats Odell att AP-fonderna har skött sig bra? Är det riktigt att fonderna har betalat ut de rörliga ersättningarna? Hur blir det i framtiden? Är det någon eller några AP-fonder som kommer att slås samman?

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Låt mig börja med den senare frågan från Monica Green om hur vi ser på resultatet. Vi är noggranna med detta. Regeringen lägger fram en skrivelse med en utvärdering av AP-fondernas verksamhet under det gångna året. Den kommer till riksdagen någon gång under april månad. Där kommer att finnas ett fylligt underlag för att diskutera de frågorna.

Jag tror att Monica Green innerst inne inser att det inte alltid är statsministern som kommer trots att en riksdagsledamot vill tala med statsministern, utan det är ansvarigt statsråd för frågorna som kommer.

Jag framhåller att AP-fonderna styrs av lag. Det innebär att de är självständiga gentemot regeringen.

Pensionsgruppen är en stor framgång för Sverige. Fem partier står bakom och vårdar pensionsöverenskommelsen. Nu står vi inför en diskussion om hur fonderna ska utvecklas framöver, och vi utvärderar detta. Då är det inte så konstigt att det förs en diskussion mellan representanter för partierna i Pensionsgruppen. Det är det som har förekommit.

Det vore skillnad om AP-fonderna var en myndighet under regeringen som vi styrde med regleringsbrev. Då hade det varit anmärkningsvärt om två statsråd hade diskuterat framtida reformer. Det är fullt tänkbart att det kan ske i alla fall, men i det här fallet är det fråga om något helt annat. Det är riksdagen som lägger fast regelverket för AP-fonderna efter en överenskommelse bland de fem partierna.

Att det sedan förs en diskussion om vilket vägval respektive parti eller statsråd skulle föredra tycker jag är naturligt. Jag är helt förvissad om att innan frågan ska avgöras i Pensionsgruppen kommer regeringen att ha en samlad uppfattning som regeringen kommer att redovisa. Jag hoppas att vi också kan ena oss med våra socialdemokratiska vänner, som vi hittills har gjort i Pensionsgruppen.

Anf. 4 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag värnar om pensionsöverenskommelsen. Det är oerhört viktigt att vi vårdar den. Jag beklagar att den borgerliga regeringen vid två tillfällen under den här mandatperioden har gått ifrån pensionsöverenskommelsen och hittat på egna lösningar och förändrat villkoren. Jag och Socialdemokraterna gillar inte att man inte vänder sig till alla fem partierna innan man bryter pensionsöverenskommelsen och hittar på andra lösningar.

Vi ska vara måna om överenskommelsen så att den blir stabil och hållbar över valperioder. Men min fråga ställdes från början till statsministern om hur han såg på att Odell och Borg har så helt olika uppfattningar om hur man ska lägga sig i som ägare. Ska man som statlig ägare ha en synpunkt på vad som händer inom fonderna, i styrelserna och hur det ska vara med de rörliga ersättningarna, det vill säga engagera sig och bry sig om AP-fondernas verksamhet på ett proaktivt sätt?

Jag ville veta om statsministern delar den uppfattning som Anders Borg har. Av den här diskussionen har jag förstått att han inte gör det, utan han tycker, som Mats Odell, att man ska vara en passiv ägare och att man i efterhand ska utvärdera det som har skett och inte har skett.

Mats Odell har inte svarat mig på frågan om de rörliga ersättningarna, huruvida han har någon synpunkt på dem och om han tycker att staten kan ha synpunkten att vi inte ska ha för höga rörliga ersättningar, att statens egna AP-fonder ska kunna gå i framkant och visa att det faktiskt går att placera pengar på ett humant och bra sätt med avkastning trots att man inte ska kräva gigantiska rörliga ersättningar. Den frågan har Mats Odell inte svarat på.

Sedan säger Mats Odell att ni ska utvärdera och att det visar sig senare hur det blir i framtiden. Men med den osämja som blottades i december mellan de två statsråden var det ganska uppenbart att de har olika uppfattningar.

Min fråga kvarstår: Kommer några av AP-fonderna att slås ihop framöver?

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag reagerar väldigt mycket på Monica Greens ordval: ”osämja”. Anders Borg och jag är de bästa vänner, och vi diskuterar den här frågan. Jag hoppas att Monica Green och jag också kan göra det och utbyta synpunkter. Men frågan om strukturen på fonderna framöver har varken jag, Anders Borg eller Monica Green något svar på, utan det är Pensionsgruppen som ska ta ställning till detta.

Den diskussion som uppkom tidigare, som Monica Green hänvisar till i sin interpellation, handlade om att Anders Borg kommenterade en rapport som hade lagts fram av Eso, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, som föreslog en sammanslagning. Han talade i allmänna ordalag om detta, och det var ett akademiskt resonemang om *best practice* och så vidare på detta område. Jag tycker att det är bra att det förs en sådan diskussion, och jag redovisade min uppfattning om detta.

Men sedan sker det en process när vi ska bestämma hur det ska vara. Det kommer vi att diskutera tillsammans med Monica Green och hennes parti, Socialdemokraterna, och jag hoppas att vi där kommer att komma fram till en gemensam uppfattning.

När det sedan gäller frågan om våra riktlinjer, som handlar om anställningsvillkor i AP-fonderna och hur fonderna ska hantera sin roll som ägare av börsbolag, handlar det fortfarande om villkoren för att dessa fonder ska ha allmänhetens förtroende. Den finanskris som vi har gått igenom visar att när det är så stora påfrestningar, som i detta fall med stora börsfall som drar ned tillgångarna, är det viktigt att ersättningsystemen i fonderna och i de bolag man investerar i är av den arten att de inte leder till ett onödigt risktagande och att man kan upprätthålla allmänhetens förtroende.

Den kommitté som regeringen tillsatte, som hade i uppdrag att utvärdera AP-fondernas riktlinjer för miljö och etik, konstaterade just att ersättningsvillkoren i bolagen är väldigt viktiga förtroendedimensioner för medborgarna. De berömda AP-fondernas arbete med ersättningsfrågorna, men de drog ändå slutsatsen att arbetet kan utvecklas ytterligare. Bakgrunden till det var den stora betydelse som dessa frågor har för allmänhetens förtroende både för bolagen och för ägarna.

Anf. 6 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag får uppenbarligen inget svar av Mats Odell när det gäller de rörliga ersättningarna. Här säger Mats Odell att man kan ha rörliga ersättningar bara man inte sätter pensionspengarna på spel, eller hur han uttrycker sig.

Det är väl just det som vi har sett. Vi har just gått igenom den värsta finanskrisen, och många har konstaterat att det är de rörliga ersättningarna som har varit en av faktorerna – inte den enda – för många giriga direktörer. Men vi är många som har konstaterat att ju högre ersättning, desto större risktagande. Desto värre blir det i efterhand när det ska städas upp av andra, när andra ska ta hand om det som de oansvariga och de som har fått höga rörliga ersättningar inte har tagit hand om på grund av att de haft skygglappar och att den höga avkastningen har hägrat.

Jag tycker inte att Mats Odell har givit mig något bra svar på den frågan. Tycker han att vi som ägare kan säga ifrån om AP-fonderna, som vi har gemensamt, att vi vet att det går att placera pengar på ett bra och humant sätt med bra avkastning utan att man har gigantiska rörliga ersättningar? Där är Mats Odell inte tydlig. Han svävar på målet när det gäller det svaret, och det förvånar mig.

Även där har Mats Odell en annan uppfattning än vad Anders Borg har. Anders Borg är ganska tydlig på den punkten trots att han inte kommer någonbart. Han säger en sak, men det har hittills inte blivit någon bättring. Det har varit mycket snack från hans sida.

Är det så att Mats Odell står för regeringens egentliga uppfattning att ni tycker att de rörliga ersättningarna är bra?

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det var inte lätt att hänga med i Monica Greens argumentation att jag inte är tydlig.

Det vi har gjort är att vi under det gångna året har infört ett särskilt och mycket strängt regelverk för AP-fonderna, där vi har sett till att alla bonusar och rörliga ersättningar för vd:n och ledningsgruppen är borta. Kan man vara tydligare, Monica Green?

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellationerna 2009/10:189 och 199 om svenskt internationellt fartygsregister

Anf. 8 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Peter Pedersen har frågat mig vad jag vid ett eventuellt införande av ett svenskt internationellt sjöfartsregister avser att vidta för åtgärder för att garantera förenings- och förhandlingsrätten, rätten att teckna svenska kollektivavtal och för att förhindra diskriminering av utländskt sjöfolk. Därutöver har Claes-Göran Brandin frågat mig om jag avser att ta initiativ till att det läggs fram ett förslag till ett fartygsregister som innebär förbud eller inskränkning för de nationella fackföreningarna att teckna kollektivavtal, en diskriminerande lagstiftning för utlänningar som anställs i registret och inskränkningar i den nationella arbetsrätten.

Svensk sjöfart blöder. Den ekonomiska krisen har slagit mycket hårt mot sjöfarten, och redan i dag har ett antal svenska fartyg flaggats ut och fler är på gång. Detta är ett mycket allvarligt hot inte bara mot svenska arbetstillfällen ombord utan mot hela den svenska maritima näringen och därtill kopplade näringar.

Att svenska rederier flaggar ut är en utveckling som på sikt innebär att svenska arbetstillfällen försvinner. De rederier som flaggar ut flyttar till länder just med internationella register, och för dessa gäller varken svensk lagstiftning eller svenska kollektivavtal. Jag kan dock konstatera att för flera av de fartyg som har flaggats ut har man behållit svenskar ombord. Detta är ett tydligt tecken på att svenskt manskap är en högt värderad resurs. Det finns ingen anledning att anta att rederierna skulle agera annorlunda om det var ett svenskt internationellt register som far-

tygen flaggas i, såvida det inte är andra lättnader rederierna vill komma åt.

För svenskt vidkommande kan det konstateras att till skillnad från när fartyg flaggas i utländska register skulle svenska lagar gälla för fartyg flaggade i ett svenskt internationellt register. På så sätt skulle vi kunna tillförsäkra att arbetsmiljön är god, fartygen håller en hög säkerhet och miljöpåverkan minimeras om ett sådant register skapas.

Peter Pedersen och Claes-Göran Brandin borde inte oroa sig över att åtgärder vidtas för att skapa samma möjligheter för svenska rederier som de som finns exempelvis i våra närmaste grannländer och i flera länder inom EU. I stället bör man fundera på vad som bör göras för att bryta den negativa utvecklingen.

Regeringen tillkallade den 14 januari i år en särskild utredare med ett brett uppdrag att se över förutsättningarna för och säkerställa det svenska näringslivets tillgång till effektiva och konkurrenskraftiga sjötransporter, vilket är viktigt då en betydande del av effektiviseringspotentialen inom svensk industri bedöms ligga i en fortsatt effektivisering av logistiken.

En del av detta uppdrag är också att överväga behovet av lämpliga åtgärder för att stärka konkurrenskraften för svensk sjöfart. Möjligheten att skapa ett svenskt internationellt fartygsregister ska beaktas i denna del av uppdraget. Utredaren ska i denna del särskilt beakta befintliga kollektivavtalslösningar och de internationella konventioner på arbetsrättens område som är bindande för Sverige och som berörs av ett sådant register. Vidare ska utredaren förutom möjligheter till tvingande lagstiftning också undersöka möjligheterna för arbetsmarknadens parter att på olika sätt bidra till att stärka konkurrenskraften. Jag vill inte föregripa dessa diskussioner med parterna eller utredningens förslag, utan avser att invänta utredningens förslag innan jag diskuterar hur exempelvis förhandlingsrätt, möjligheterna att teckna kollektivavtal och nationell lagstiftning kan komma att påverkas. Det som nu behövs och görs är en genomgripande genomlysning av åtgärder för att stärka konkurrenskraften för svensk sjöfart.

Anf. 9 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret, men jag är inte speciellt nöjd. Jag tycker att den fråga som ställdes i interpellationen var ganska tydlig. Hur ska vi säkerställa att svenska regler, kollektivavtal, förenings- och förhandlingsrätt och så vidare ska tryggas och att vi inte diskriminerar utländsk arbetskraft om vi skulle införa detta internationella register? Det får jag inget svar på, tyvärr. I stället är det allmänt prat om att sjöfarten är i kris och att det behövs åtgärder för att stärka konkurrenskraften.

Underförstått menar man alltså att genom att vi från svensk sida går med i registret kommer vi att få ett nytt system som gör att vi kommer att pressa ned exempelvis lönerna i sjöfartsbranschen, vilket gör att vi blir mer konkurrenskraftiga – eller hur ska det gå till?

Svaret är knappast något under av tydlighet. Ministern säger: ”För svenskt vidkommande kan det konstateras att det till skillnad från när fartyg flaggas i utländska register skulle svenska lagar gälla för fartyg flaggade i ett svenskt internationellt register.” Det låter ju bra. Men lite senare säger ministern: ”Jag ... avser att invänta utredningens förslag

innan jag diskuterar hur exempelvis förhandlingsrätt, möjligheterna att teckna kollektivavtal och nationell lagstiftning kan komma att påverkas.” Det vore väl konstigt om ministern stod här och sade att vi inte ska följa nationell lagstiftning, men här säger hon konkret att det kan komma att innebära att de svenska lagar och avtalsregler som gäller i dag behöver ändras om vi ska gå med i registret. Vi kommer alltså sannolikt att anpassa den svenska lagstiftningen därefter. Då kan man säga att vi fortfarande följer svensk lagstiftning.

Nog är det ett rimligt krav att ministern redan nu skulle kunna uttrycka en klar ståndpunkt: Om vi ska gå med i registret kan det inte innebära att vi ska försämra möjligheten att teckna kollektivavtal för anställda på svenska fartyg, oavsett om de är födda i Sverige eller utomlands, förhandlingsrätten ska inte påverkas och så vidare.

Jag skulle väldigt gärna vilja ha ett tydligare svar på den konkreta frågan och inte en allmän diskussion om vad som borde göras för att stärka svensk sjöfart. Claes-Göran Brandin kommer med ytterligare kommentarer om andra åtgärder som kanske skulle kunna stärka den svenska konkurrenskraften.

Vad är vitsen med att gå med i ett internationellt fartygsregister? Något ligger ju bakom att man ska göra det och att man hävdar att det skulle stärka konkurrenskraften. Kan ministern ge några exempel på vad sådana åtgärder skulle kunna vara och vad de skulle innebära för dem som är anställda och jobbar på svenskregistrerade fartyg i Sverige eller utomlands?

Anf. 10 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Jag får också av artighet tacka ministern för svaret, men som ministern säkert förstår är jag inte alls nöjd med det. När jag i december förra året frågade statsrådet om det fanns förslag om inrättande av ett svenskt internationellt register tolkade jag och många med mig svaret som att sådana planer inte fanns. Det som inte var möjligt i december har tydligen blivit möjligt i januari, för då upplyste ministern i en debattartikel Göteborgs-Postens läsare om att hon var förespråkare för ett sådant register. Regeringen har nu tillsatt en särskild utredning i frågan.

Statsrådet säger att svensk sjöfart blöder. Man flaggar ut fartyg till olika länder. Detta hänger i viss mån samman med den ekonomiska krisen, men inte med ett enda ord berör statsrådet hur alliansregeringen medvetet har fördjupat sjöfartens kris genom sin smått enastående oförmåga att leverera vad rederierna och ombordanställda har krävt under hela mandatperioden, nämligen tonnageskatt.

Både statsrådet Torstensson och statsminister Reinfeldt drev före valet frågan om tonnageskatt för näringen. Vad man säger i valrörelsen spelar alltså ingen roll för alliansen. Det borde väljarna ha i åtanke inför höstens val.

När statsrådet säger att man behöll svenska sjömän ombord efter utflaggningarna är det en sanning med modifikation. Ett fåtal svenskar, några befäl och mycket få av manskapet, har följt med. De utflaggningar som har skett visar att det ganska snart inte finns några svenskar ombord bland manskapet, men ibland kanske ett fåtal befäl.

Statsrådet säger i sitt svar tämligen raljerande att jag och Peter Pedersen inte borde oroa oss, för åtgärderna vidtas för att skapa samma möj-

ligheter för svenska rederier som för dem som finns i våra närmaste grannländer och i flera andra länder inom EU. Jag tror att framtida svenska register kommer att ha samma innehåll som alla andra register har. Det är det jag är orolig för.

I svaret säger ministern att svenska lagar ska gälla, och jag förutsätter att också svenska avtal ska gälla för svenska sjömän, eller har jag missuppfattat svaret? Eller ska man också förändra avtalen, som man kan läsa längre ned i svaret? Det kommer väl att gå till världshistorien att svenska regeringar genom utredningar ger sig in på avtal som är tecknade mellan parterna, oavsett om man gör det här i riksdagen eller om man tvingar parterna att göra det.

Mina kontakter med sjöfarten framhåller alla de fördyringar som har tillkommit på sjöfartssidan. Här skulle ministern ha tillsatt en utredning för att se över alla ökade kostnader när man registrerar nya fartyg i Sverige. I det senaste numret av Svensk Sjöfartstidning kan man läsa att om man registrerar ett nytt fartyg på Färöarna kostar det 185 000 kronor. I Danmark kostar det 281 000 svenska kronor. Man ska lägga till att ungefär 50 000–100 000 kronor tillkommer för klassningen. Men i Sverige kostar samma sak 625 000 kronor! Det är här man måste vidta åtgärder, ihop med tonnageskatt och annat. Det är detta vi ska ge oss in på, inte att angripa sjömännens och befälens kollektivavtal.

Det som nu utreds har samtliga sjöfartsfack sagt nej till. Detta visar än en gång hur löntagarfientlig den här regeringen är.

Anf. 11 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för artigheten. Det är inte så ofta som jag möts av detta, så det tackar jag för, även om jag inte förväntar mig det.

Men det är trots allt så, Claes-Göran Brandin och Peter Pedersen, att ni i era interpellationer inte tar upp den situation som svenska sjömän befinner sig i, eftersom svenska rederier flaggar ut.

Men vad är det ni försvarar? Ni försvarar uppenbarligen att jobben försvinner från Sverige. Vi ska tyst och stilla konstatera att rederierna flaggar ut, till danskt register.

Måtte regeringen inte göra någonting! För då skulle jag kunna misstänka att Claes-Göran Brandin och Peter Pedersen kan kroka arm med fackliga företrädare och säga att det är regeringens fel.

Men nu är det så att jag och regeringen just värnar jobb i Sverige. Det är därför vi tar ett helhetsgrepp. Det handlar om precis det som Claes-Göran Brandin avslutningsvis efterlyser, att hitta ett bredare anslag och en bredare analys av kostnader för att just få ned kostnader till exempel vad gäller registrering av nya fartyg. Precis detta är i pipeline.

Vi har gett Tillväxtanalys i uppdrag att analysera det maritima klustret med inriktningen att identifiera åtgärder som kan vidtas för att minska kostnader och för att stärka konkurrenskraften. Och vi har gett Transportstyrelsen i uppdrag att se över förutsättningar för att ha en ökad flexibilitet för besiktning av fartyg under svensk flagg, det som Claes-Göran Brandin efterlyser. Vi har också tillsatt en utredning när det gäller genomförande av EU:s regelverk om inre vattenvägar. Under ordförandeskapet vidtog vi ett antal åtgärder som stärker den internationella nivån vad gäller sjöfarten.

Det är naturligtvis precis det som Claes-Göran Brandin efterlyser som jag har framför ögonen, att skapa förutsättningar för svensk sjöfart att fortfarande vara svenskflaggad. Det är verkligen att sticka huvudet i sanden att säga: Nej, jag ser inte att svenska jobb försvinner ut ur Sverige och hamnar under till exempel dansk flagg.

Det handlar inte bara om ett antal sjömän. Claes-Göran Brandin finns geografiskt i ett område där man är mycket medveten om hur svensk sjöfart genererar jobb på land. Svensk sjöfart genererar intressanta utbildningar, högskoleutbildningar som vi är stolta över. Svensk kunskap inom forskning inom sjöfart genererar miljöteknisk utveckling. Det är mycket av detta som svensk sjöfart och svenska redare faktiskt är stolta över. Allt detta riskerar att försvinna när vi inte har kvar svensk sjöfart under svensk flagg.

Ni attackerar mig, men jag värnar svenska jobb i stället för att blunda för att svenska jobb försvinner i och med att svenska fartyg flaggar ut till exempel till ett danskt internationellt register.

Anf. 12 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Fortfarande blir jag väldigt fundersam över vad ministern egentligen säger och vad regeringen egentligen avser.

Först och främst är det lite tramsigt att anklaga oss för att vi inte skulle vilja värna jobben. Dessutom kan vi konstatera att alla fackliga företrädare som jag har varit i kontakt med i den här frågan har samma grunduppfattning som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i den här frågan. Det är i så fall märkligt om de som jobbar inom sjöfarten inte förstår sitt eget bästa.

Vi behöver inte slå in öppna dörrar. Vi tycker också att det är självklart att vi ska värna jobben, oavsett var de finns, även när det gäller sjöfart.

Men på något vis är det väl ändå regeringen som måste förklara på vilket sätt det förbättrar svensk konkurrenskraft om vi säger att svenska lagar ska gälla. Allting ska gälla. Det enda som ska ändras är att vi för in dem i ett internationellt register. Det kan ju inte ändra någonting att man bara förs in i ett register, utan någonting måste ske i sak.

Man kan titta tillbaka. Ni hade motsvarande förslag i början av 90-talet. Regeringen Bildt förde fram förslag om ett internationellt fartygsregister. Då fanns det uppenbara förslag i utredningen om att man skulle gå in och försämra och försvåra kollektivavtalsmodellen och när det gäller de rättigheter som vi har i Sverige.

Det är väl inte så långsökt att vi misstänker att något liknande är på gång nu, 2010, om det här ska införas. Och om det inte är på det viset är det väl bara för regeringen att via Åsa Torstensson säga: Nej, vi kommer inte att förändra svensk lagstiftning på ett sätt som försvårar och försämrar arbetstagarnas villkor. Vi kommer inte att införa ett nytt system som innebär att vi försämrar, försvårar eller tar bort förhandlingsrätten, möjligheten att teckna kollektivavtal.

Om det är självklarheter, varför kan ni inte säga det? Varför måste det utredas i så fall? Jag har full förståelse för att man måste utreda saker. Men om man nu hävdar att det inte kommer att ske bör man nu kunna säga det i talarstolen. Eller varför ska man i så fall utreda?

Och om inte detta ska ske undrar jag: Vad är det som ska ske som ska förbättra konkurrenskraften genom att vi går med i det här internationella registret? Vad är det som gör att man då vill flagga ut från Sverige och i stället ansluta sig till det danska registret? Vad har Danmark som inte Sverige har? Kan det vara försämringar på det fackliga området som gör att man ser detta som en möjlighet?

Vi inom Vänstern är bestämda med att vi inte tror att vägen för att skapa arbetskraft eller fortsatta jobb i Sverige handlar om att försämrade arbetstagarnas villkor, utan det gäller att skapa högre kvalitet på jobbet, förädling. Det handlar om att vi i Sverige kan göra saker som inte alla andra kan. Vi ska ha mer kunskap inom alla jobb, även inom sjöfarten, och inte tro att vi kan pressa tillbaka löntagarna när det gäller deras rättigheter på arbetsmarknaden och därmed skapa ökad konkurrens. Det är ingen framgångsväg. Det borde vi ha lärt oss av historien.

Anf. 13 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Ja, Åsa Torstensson, jag håller med om mycket av det som du sade. Men skriv också detta i svaret på våra interpellationer! Det mesta handlar ju om att man ska tillsätta en utredning som ska titta över de svenska villkoren för sjömännen – det är det som det handlar om – när det gäller kollektivavtal.

Jag ser rött – det är i och för sig en väldigt vacker färg för mig. Jag ska kanske säga att jag ser blått, för det är en hemsk färg, när det kommer fram att man ska förändra lagstiftningsvägen, att regeringen ska gå in och klåpa med löntagarnas kollektivavtal och tvinga fram förändringar med kniven på strupen där det gäller deras jobb.

Jag vill värna om jobben för sjöfarten och ingenting annat. Jag tror att jag är trovärdig i den frågan. Man kan fråga sjöfolkets representanter, inte bara dem som tillhör bemanningarna, utan det gäller också redarna.

Jag stod inte i denna talarstol, men i en annan talarstol, när den svenska regeringen drev igenom sjöfartsstödet. Det fanns Moderater som var emot. Jag vet inte riktigt hur centerpartister röstade vid det tillfället, men det kanske inte var så långt ifrån vad de tyckte. Tom Heyman var en av de stora vapendragarna, som tyckte att detta var fel.

Detta har räddat svensk sjöfart fram till dagens datum. Nu måste vi förändra, och nu är det bråttom.

Om ni nu skrev in detta i ert valmanifest eller gick ut och pratade om detta före valet, att det är så viktigt med tonnageskatt, varför kunde ni inte ha tillsatt någon människa för att titta över om det gick att genomföra?

Vi fick en utredning till stånd i den socialdemokratiska regeringen, av finansministern. Där utredde vi tonnageskatten, ni säger att det fanns brister i den. À la bonne heure, jag köper att det fanns brister i den. Men åtgärda då de bristerna och genomför det som svensk sjöfart behöver och ingenting annat!

Jag tycker att det är jättebra att vi har inre vattenvägar på internationell nivå, men jag tycker inte om att vi ska ge oss på de saker som innebär att vi flaggar ut.

Jag kan säga att jag har med mig sjöfartens alla grenar i de här frågorna. De är bestörta över hur den svenska regeringen har hanterat denna fråga.

Man kommer nu när klockan är fem i tolv eller kanske till och med tolv eller fem över tolv och säger: Vi ska genomföra en utredning.

Jag hoppas innerligt, om det nu är sjömän som hör mig, att vi får en socialdemokratisk regering som kan begrava detta förhatliga förslag om att förändra sjömannens villkor. Det kommer aldrig att vara en rödgrön allians här i riksdagen som kommer att rösta igenom försämringar när det gäller kollektivavtalen för de ombordanställda.

Sedan måste vi göra andra saker. Det är vi beredda att göra.

Men jag vet inte hur många interpellationer vi har haft. Lars Johansson har haft en väldig massa interpellationsdebatter med finansministern. Jag har haft interpellationer. Ingenting händer.

Vi har haft motioner. Vi har haft en enig riksdag som har sagt ja till tonnageskatten. Ändå händer ingenting, för det stoppas.

Det är de sakerna vi skulle ha genomfört. Då hade vi kunnat stå här och hanterat denna fråga i dag med ungefär samma argument. Vi hade inte behövt hacka på varandra, som ministern upplever att vi gör. Men vi måste göra det på grund av att det inte händer någonting från regeringens sida när man hanterar den här frågan.

Anf. 14 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Vad det gäller åtgärder för svensk sjöfart och tonnageskatten tror jag att Claes-Göran Brandin är svaret skyldig likaväl som jag ska ta ansvar för mina tre år. Den här regeringen har fortsatt arbetet med tonnageskatten. Det är andra skatteförändringar som har prioriterats och som också faller väl ut för svenskt näringsliv.

Att jag svarar på interpellationerna som berör internationellt register tycker jag ligger i sakens riktning. Jag har i interpellationssvaret ett starkt fokus på det som ni har ställt frågan om.

Det gör mig väldigt bekymrad om ni inte är medvetna om att svensk sjöfart här och nu har kniven på strupen. Det är nu det flaggas ut. Det är nu jobben försvinner. Det blir en något bakvänd diskussion från Claes-Göran Brandins och Peter Pedersens sida.

Det är därför jag trots allt måste misstänka att retoriken passar väl in i att utmåla mig som löntagarfientlig. Ni blundar fullständigt för att löntagarnas jobb försvinner. Ni har inga förslag. Ni har inte ens bekräftat att ni fattar att svenska fartyg flaggar ut.

Jag trodde, Peter Pedersen, med anledning av diskussionerna och interpellationerna att ni också från Vänsterns sida var införstådda med hur svenska jobb försvinner. Det kanske vore på sin plats om Peter Pedersen svarar på om jobben stannar i Sverige som läget är i dag för svensk sjöfartsnäring. Eller händer det ingenting vad det gäller jobben för svenska sjömän eller jobben på svenska fartyg?

Det låter som om Claes-Göran Brandin fullständigt glömmer bort att det finns förändringar vad det gäller avtal inom sjöfartsnäringen. TAP-avtalet är ett typiskt sådant avtal som Claes-Göran Brandin själv har varit mycket aktiv i genom sitt parti.

Det är naturligtvis en del i att vi i dag har fartyg under svensk flagg. Det var ett avtal som kom under den förra krissituationen för svenska redare och svensk sjöfartsnäring. Man tog då fram ett nytt avtal som minskade kostnaderna för svensk sjöfartsnäring och för dem som var svenskflaggade.

Anf. 15 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Det blir en något märklig debatt. Jag trodde att när vi ställer frågor via interpellation till ministern är det vi som bestämmer vad vi vill fråga om. Det är inte utformat så att vi kan ha en allmänpolitisk debatt om sjöfartskris. Nu var det ett specifikt register vi pratade om. Jag kan hålla med om att de andra frågorna är jätteviktiga att diskutera. Dem kan vi väl återkomma till.

Det första argumentet var att vi underlåter att prata om annat. Sedan när vi nappar på ministerns retorik och svarar får vi veta att det ska man inte prata om så mycket: Nu har vi ställt den här frågan. Då måste vi diskutera det.

Det blir ett konstigt kringresonemang här. Vi kan gärna återkomma med en mer allmän diskussion om sjöfartskrisen.

På en rad olika områden sker det att jobb som traditionellt sett utförs i Sverige flyttas till andra länder. Vi har självklart all anledning att titta på vad vi kan göra för att säkerställa att vi har jobben kvar i Sverige.

Men som jag sade i avslutningen av mitt förra anförande tror jag inte att den rätta modellen är att vi ska attackera löntagarnas rättigheter. Det är inte den väg vi bör gå för att säkerställa jobben i Sverige på svenska fartyg eller i svenska industrier. Det har prövats på en massa andra områden. Det är ett nederlag i det långa loppet.

Jag vill fortfarande ha ett svar. Om det inte finns några sådana risker, om det inte liknar förslaget från 1991/92, varför har ministern så svårt att förklara vad det skulle innebära att gå med i fartygsregistret? Vad innebär det om det inte innebär det vi tror?

Kan man få ett kort svar på det med ett exempel på något som kan ingå i det nya regelsystemet som inte handlar om att man ska försäkra kollektivavtal, förhandlingsrätten eller allmänt försäkra villkoren? Något måste det bestå av. Vad är det?

Anf. 16 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Ministern säger att ni jobbar med frågan. Det gör ni kanske. Men varför måste ni jobba i tre och ett halvt år innan man över huvud taget hör någonting när det gäller tonnageskatten?

Helt plötsligt säger ministern för ett tag sedan att hon tycker att vi ska genomföra tonnageskatten. Det spelar ingen roll vilka ministrar i den borgerliga regeringen förutom finansministern som springer ut i den här frågan. Han kommer att stoppa det ändå. Det kommer ingen tonnageskatt. Men man jobbar ändå med frågan. Den har man jobbat med nu under fyra år.

Både Centern och Moderaterna – Åsa Torstensson behöver inte svara för Moderaterna och Fredrik Reinfeldt – går ut före valrörelsen och säger att man ska genomföra tonnageskatten. Och det händer ingenting på fyra år. Inte konstigt att sjömän, oavsett om de är befäl eller manskap, undrar. Vi som är politiker funderar på varför vi över huvud taget ska sitta här när man inte kan hantera detta och när vi röstade i denna kammare nästan enhälligt med en klar majoritet för att detta ska genomföras. Och det händer ingenting.

Då måste det vara fel på den här riksdagen. Regeringen måste vara den som tänker allra bäst. Men det ställer jag inte upp på.

TAP-avtalet ställde vi upp på ihop med sjömännen som tyckte att det var bra för att rädda deras jobb. Det ska inte bara regeringen ta åt sig, för detta har sjömännen också gjort via sina avtalsförhandlingar.

Jag tycker inte att regeringen har någon respekt för Sveriges riksdag. Man tar fram sina förslag utifrån att man vet bäst och att de andra inte kan någonting.

Svar på
interpellationer

Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Claes-Göran Brandin lämnade fokus på interpellationen och övergick till tonnageskatten. Som jag tidigare har sagt har Claes-Göran Brandin en egen hemläxa att göra vad gäller tonnageskatten. Jag tar ansvar för det som har varit under de här tre åren. Då är det andra skatter som så här långt har gått före tonnageskatten och som har haft stor betydelse för svenskt näringsliv.

Om interpellanterna vill höra har jag beskrivit att det är ett mycket brett anslag med ett antal utredningar för att man ska skapa bättre förutsättningar och mindre regelkrångel för svensk sjöfartsnäring. I detta ingår det för utredaren att se över ett internationellt register. Jag har förklarat inledningsvis att utredaren speciellt ska titta på befintliga kollektivavtalslösningar och de internationella konventioner som eventuellt berörs av ett sådant register.

Det är en mycket tydlig del av detta. Vi har tillsatt en utredning för att ha en relation med dagsläget – annars hade vi ju kunnat kopiera en gammal utredning. Utredaren ska också undersöka möjligheter för arbetsmarknadens parter som på olika sätt kan stärka konkurrenskraften. Jag tror att jag inledningsvis beskrev också detta.

Man kan konstatera, och det vet både Peter Pedersen och Claes-Göran Brandin, att svensk förenings- och förhandlingsrätt är garanterad i svensk rätt och inte genom lagstiftning i andra länder till vilka fartygen nu flaggas ut.

Återigen: Låt oss ha fokus på att det faktiskt är utflaggning som sker i dag. Då försvinner jobb från Sverige, och det är det jag vill förhindra.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2009/10:164 om kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken

Anf. 18 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Lars Lilja har frågat mig om jag anser att kommunerna har en roll i arbetsmarknadspolitiken och i så fall vilka åtgärder jag har vidtagit eller avser att vidta för att underlätta kommunernas samarbete med Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadspolitiken är som Lars Lilja påpekar ett statligt ansvarsområde. Sedan regeringen tillträdde hösten 2006 har målsättningen varit att effektivisera arbetsmarknadspolitiken och tydliggöra arbetslinjen så att ökade resurser säkerställs för matchningen mellan arbetssökande och lediga jobb. Det har inneburit många förändringar inom arbetsmark-

nadspolitiken, till exempel reformeringen av Arbetsförmedlingen, införandet av garantierna och förändringar av arbetslöshetsförsäkringen.

Regeringen har också gjort stora satsningar på att Arbetsförmedlingen i ökad omfattning ska använda sig av kompletterande aktörer för att förverkliga arbetsmarknadspolitiken. Detta har inneburit förändrade förutsättningar för Arbetsförmedlingens samarbete med kommunerna inom arbetsmarknadspolitiken, bland annat genom att en större del av de arbetsmarknadspolitiska insatserna upphandlas enligt reglerna om offentlig upphandling.

För att klargöra under vilka förutsättningar som kommuner och Arbetsförmedlingen kan samarbeta infördes den 1 januari 2008 förordningen om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program. Av denna förordning framgår att kommunerna, efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen, får anordna aktiviteter för deltagare i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Regeringen för en fortlöpande dialog med företrädare för kommunerna för att försäkra sig om att samverkan fungerar på lokal nivå ute i landet. Det är regeringens uppfattning att samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna fungerar väl på de flesta platser. Men givetvis är regeringen beredd att även genomföra förbättringar där det finns behov av sådana.

Avslutningsvis vill jag framhålla att det finns goda förutsättningar för kommunerna att vara en viktig aktör i genomförandet av den nationella arbetsmarknadspolitiken, dels genom att som arbetsgivare kunna erbjuda sysselsättning och arbetsträning och ta emot praktikanter, dels genom att bland annat anordna andra särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser.

Anf. 19 LARS LILJA (s):

Herr talman! Kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken har varit en relativt komplicerad historia, både under den här regeringens tid och under den förra regeringens tid.

Ministern talade i svaret om att effektivisera arbetsmarknadspolitiken, tydliggöra arbetslinjen och så vidare. Omorganisationen av Arbetsförmedlingen upplever jag snarast har handlat om en privatisering av Arbetsförmedlingens roll.

Sedan svarar ministern lite grann om jobb- och utvecklingsgarantin med mera, och det är klart att dess effektivitet kan man naturligtvis fundera över. Riksrevisionen har sett över detta och var inte helt nöjd med de insatser som fanns under jobb- och utvecklingsgarantin.

Förändringen av a-kassan nämns också. Den blev tre gånger så dyr och hälften så bra. Regeringens politik har lett till att en halv miljon människor har lämnat a-kassan, vilket man börjar se i kommunerna nu när kostnaderna för det ekonomiska biståndet ökar med 20 procent. Hemma i min kommun syns det tydligt att kostnaderna för det ekonomiska biståndet ökar. Det är till största delen ungdomar som kommer dit, vilket har med det besvärliga arbetsmarknadsläget att göra.

Som ministern mycket riktigt påpekar är det just den delen där man ska upphandla Arbetsförmedlingens tjänster som i någon mening har ställt till det för kommunerna eftersom de inte kan vara med och lämna anbud på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det jag upplever som bekymmersamt i det här sammanhanget är att det handlar lite grann om vilket motiv man har för att jobba med den här typen av människor – de

som har svårt att få ett jobb på den ordinarie arbetsmarknaden och till och med kanske har svårt att få ett jobb även med subvention.

En stor del av kritiken som Riksrevisionen lämnar mot jobb- och utvecklingsgarantin även när man har tittat på de externa aktörerna är just att incitamentet att snabbt nå resultat inte är helt tydligt. Det är ju en logisk åtgärd för kommunerna att jobba med arbetsmarknadspolitiska åtgärder, för det är trots allt kommunen som har det slutliga ansvaret för sina medborgare. De är naturligtvis intresserade av att de här personerna ska kunna gå från ekonomiskt bistånd, det vi i dagligt tal kallar socialbidrag, till en vettig sysselsättning och så småningom kanske ett arbete.

Det här upplever jag, och även kommunerna när jag har haft samtal med dem, som ett bekymmer: Man vet inte riktigt vilka möjligheter man har, och man kan inte fullt ut agera på den här marknaden fast man faktiskt har oerhört tydliga incitament för att jobba med den här gruppen människor.

Därför är jag intresserad av att ministern lite tydligare kan berätta för mig vad kommunerna faktiskt har möjlighet att göra. I förordningen står det bara att Arbetsförmedlingen kan uppdra åt kommunen att göra någonting, men i övrigt känns det oerhört tunt. Men vilka reella möjligheter har kommunen att agera på ett så bra sätt som möjligt för kommuninvånarnas bästa och framför allt för de arbetslösas bästa?

Anf. 20 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det finns i arbetsmarknadspolitiken ett väldigt svårlöst problem, och det är att det finns för få jobb att förmedla. Baksidan av detta är att vi har ett väldigt fokus på just detta, alltså hur vi ska förmedla för få jobb.

Vad ska vi göra i stället? Jo, vi måste se till att få fler jobb som är efterfrågade. Statsrådet och jag har i andra sammanhang än Lars Liljas utmärkta interpellation diskuterat vad vi kan göra, och kanske just uppdelningen mellan staten, kommunerna och företagandet inte bara är ett filosofiskt utan också ett reellt problem. I begreppet "arbetsmarknadspolitiska program" kan ligga en hel del när det gäller att också skapa jobb, och om vi ska lösa de problem som för få jobb innebär måste vi se mer till hur vi ytterligare kan biträda företagande och skapande av jobb.

Jag har själv gjort en opublicerad studie. Den är från den 11 januari och sträcker sig 21 månader tillbaka i Stockholms län. När man tittar på arbetslösheten finns det många iakttagelser man kan göra. Man kommer ändå hela tiden fram till att det har varit svåra tider och många nedläggningar av företag och så vidare, men tillkomsten av nya arbetsplatser och nya jobb hänger också samman med vad vi har för företagsklimat.

Jag tror för min del att oavsett vad vi har för regering måste vi i grund och botten, om vi ska lösa de problem som inte minst ungdomar har, se till att minska trösklarna också för att skapa nya jobb och nya företag. I grund och botten är det så, herr talman, att utan företag och företagare blir det ganska lite välfärd. Det kan man säga är ett slagord, men det ligger otroligt mycket i detta.

Jag tror också att en av de stora bristerna vi har sett när det gäller integrationspolitiken är att alltför få som har annan bakgrund än den svenska har kunnat engagera sig i företagsamhet. Man har lätt hamnat i ett stöd just därför att det finns så få jobb att förmedla.

Det är väldigt svårt att veta exakt vad man ska göra, men jag skulle vilja höra med statsrådet vad som ligger i just begreppet arbetsmarknadspolitiska program. Handlar det bara om att just förmedla jobb? Då tror jag för min del att man möjligen i kommunerna inte riktigt hänger med. Det kan man nog göra i staten.

Annars är det uppenbart att många kommuner arbetar effektivt och aktivt med detta. Det finns på många olika håll. I Solna har vi alldeles nyligen sett ett sådant exempel. Där har man uppenbarligen ett annat angreppssätt, vill jag påstå, än på många andra håll. Man ser till det kanske viktigaste av allting, att många unga människor har någonstans att gå på morgonen, att de åtminstone är eftersökta så att de inte hamnar i passivitet.

Exakt vad det kan vara fråga om kan nog skilja mellan Hagfors och Stockholm eller andra platser, men det är otroligt viktigt att vi ser till att vi har ett skapande samhälle och inte bara ett förmedlande samhälle.

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det faktum att Arbetsförmedlingen sedan några år tillbaka är en enhetsmyndighet med lite tydligare mål tycker egentligen inte jag att man ska ta som intäkt för vare sig centralisering eller privatisering. Det är att dra det hela för långt. Det är snarare ett sätt att erbjuda bättre möjligheter till anpassning efter lokala förhållanden, bättre möjligheter för myndigheten att överföra resurser från en del av landet till en annan där resurserna behövs som bäst, att öka flexibiliteten och därmed göra myndigheten mer slagkraftig. Jag har inte uppfattat det som att Socialdemokraterna har varit emot myndighetsreformen i sig utan det har snarare handlat om andra saker som vi har kunnat diskutera här.

Om jag återgår till själva interpellationen vill jag peka på att målsättningen, som vi har uttryckt den i budget, instruktioner, regleringsbrev och annat, självklart är att en tredjedel av insatserna i garantierna ska genomföras av kompletterande aktörer. Kompletterande aktörer ska inte ses som en privatisering utan just som kompletterande aktörer. På det sättet får vi en strukturerad och organiserad plattform, skulle man kunna kalla det, för att kunna engagera alltifrån ideella föreningar och sociala företag till privata företag. På det sättet skulle vi både kunna utnyttja resurserna lite bättre och få lite bättre genomslag för de olika insatserna. Vi skulle naturligtvis också kunna se till att vi under en period när vi har en rätt dramatisk uppgång av antalet personer som omfattas av insatserna får möjlighet att växla upp snabbare än vi annars hade kunnat göra.

Som svar på Lars Liljas fråga kan jag säga att om man tittar på regelverket ser man att det i princip i övriga arbetsmarknadspolitiska insatser finns all möjlighet för Arbetsförmedlingen och kommunerna att komma överens om att hitta olika typer av upplägg som passar. Vi har försökt att i förordningen se till att det inte står ett regelverk i vägen för att en sådan överenskommelse ska kunna slutas. Jag har också på flera olika ställen försökt skicka den signalen, till exempel på SKL:s arbetsmarknadsdagar vid två tillfällen och vid Arbetsförmedlingens chefsdagar vid flera tillfällen. Där har jag försökt säga att vi naturligtvis inte är emot att Arbetsförmedlingen samarbetar med kommunerna.

Tvärtom finns det mycket goda exempel på att ett sådant samarbete har varit väldigt fruktbart. Vi hörde Solna nämnas och vi har Sundby-

berg. Västerås är ett annat exempel, även Hofors för den delen, där man jobbar väldigt intensivt tillsammans med kommunen, framför allt för att hjälpa ungdomar att komma från skolvärlden och så småningom ut på arbetsmarknaden.

Det finns absolut inga vare sig politiska eller legala hinder för samarbete. Det är snarare så att vi har försökt att tydliggöra hur detta samarbete ska organiseras. De tidigare förordningar som reglerade detta var om möjligt ännu luddigare på det här området och det fungerade egentligen inte alls. Det gjorde naturligtvis att vi var tvungna att bli lite tydligare i den förordning som trädde i kraft 2008.

Det här är nog det viktigaste vi kan göra. I sak tror jag inte att det är någon jättestor skillnad mellan Lars Lilja och mig när det gäller vikten av att involvera alla goda krafter som kan hjälpa dem som är arbetslösa, inte minst ungdomar, att på olika vis komma in på arbetsmarknaden. Då är kommunerna en naturlig samarbetspartner. Vi menar att vi genom förordningen och genom att skicka tydliga signaler också har medverkat till att klargöra detta, om det har varit något tvivel om det.

Anf. 22 LARS LILJA (s):

Herr talman! Ministern säger att det inte finns några större hinder för det här samarbetet. I så fall måste det ju, såvitt jag kan bedöma, finnas någon form av kommunikationsproblem mellan departementet och kommunerna. När man pratar med kommunerna kommer det fram att de i alla fall upplever att de är lite bakbundna, att de inte har de möjligheter som de skulle önska. I så fall vore det bra om departementet och kommunerna, framför allt kanske SKL, satte sig ned och pratade med varandra och försökte lösa det här så att kommunerna faktiskt vet vad de får göra, vad de kan göra och vad de bör göra. Jag tror att det skulle vara oerhört värdefullt.

Jag råkar veta att bland annat jurister på SKL har försökt att komma i kontakt med departementet för att lösa en del av frågorna runt upphandling och sådana saker men misslyckats.

Ministern nämner att centraliseringen och enmyndigheten ska ge en mer flexibel användning av resurserna. Må så vara, men jag upplever också när jag pratar med enskilda arbetsförmedlare att de känner att de är oerhört regelstyrda fortfarande och inte kan göra en del saker därför att det finns en åldersgräns eller andra regler som gör att de inte kan göra det de vill.

Sedan gläds jag åt att arbetsmarknadsministern nämner ideella föreningar och deras möjlighet att göra en insats i arbetsmarknadspolitiken. Jag kommer ihåg att vi för några år sedan hade en interpellationsdebatt just när det gäller lönebidragen och ideella föreningar. Vi kunde konstatera att för många ideella föreningar är det ett problem med lönebidragen därför att när Arbetsförmedlingen anser att arbetstagarnas möjlighet att arbeta, alltså deras färdigheter, har ökat minskar stödet till föreningen och föreningen har inte råd att ha kvar de här personerna.

Det var det problemet vi diskuterade då, och jag föreslog att man kanske skulle kunna ha en lite annan lösning när det gäller lönebidragen just för den ideella sektorn. De skulle kunna få ett något större bidrag eftersom de saknar betalningsförmåga och många av de här personerna trivs på sitt arbete. Då lovade ministern att fundera på det och tyckte att

det var en ganska god idé. Det skulle vara intressant att höra om ministern har funderat färdigt.

Sedan är det ju så att kommunerna gör en rejäl insats i det här sammanhanget. Någonstans mellan 50 000 och 70 000 praktikplatser finns inom den kommunala verksamheten som en del av arbetsmarknadspolitiken. När det gäller utbildningsändamål pratar vi om mellan 45 000 och 55 000 praktikplatser. De gör dessutom en stor insats när det gäller fas 3-anställningarna. I november i fjol räknade man med ungefär 3 000 platser.

Så småningom ska Lyftet sättas i sjön. Då antar jag att kommunerna också kommer att spela en viss roll. Det skulle vara intressant om ministern kunde svara på frågan om lönebidrag och de ideella föreningarnas möjligheter att göra en insats i arbetsmarknadspolitiken, framför allt en insats för de arbetslösa, och sedan kanske lite grann ta upp funderingarna kring vad Lyftet innebär för kommunernas insatser i arbetsmarknadspolitiken.

Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag har full förståelse för att statsrådet inte hade tid att i sitt första inlägg gå in på de arbetsmarknadspolitiska programmen. Jag hoppas att det finns möjlighet för statsrådet att återkomma, därför att jag tror att det är en av de centrala frågorna, att man ser till att få flera företag och flera jobb.

Herr talman! Enkla svar finns sällan på mycket komplicerade frågor. Det är bara den tvärsäkre som allra bäst vet vad man alltid ska göra. Just i denna stund skulle jag vilja aktualisera en fråga, nämligen hur man skulle kunna engagera fler företagare i processen att skapa fler jobb. Jag tror för min del att de som är företagare och har fullt jobb är otroligt engagerade och har väldigt lite tid att syssla med att lära ut hur man blir företagare. Ofta kan man kanske inte lära sig detta. Det finns ändå ett behov. Jag tror att många känner sig osäkra inför att starta eget. Det är liksom baksidan på Lars Liljas diskussion här om vad kommunerna kan göra.

Min mer konkreta fråga är om man skulle kunna tänka sig att i någon form använda pengar som nu hanteras inom Arbetsförmedlingens ram till att engagera företagare för att hjälpa inte minst ungdomar med att starta eget. Jag tror att det är en av de saker som skulle kunna göra att fler verkligen fick jobb.

Jag håller med om att det naturliga är att man vänder sig till kommunen respektive Arbetsförmedlingen. Kanske är det svårt att vända sig till en företagarorganisation exempelvis. Det behövs en förmedlingsverksamhet däremellan. Pengar får inte vara ett hinder när det gäller att utnyttja alla möjligheter som kan finnas.

Anf. 24 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är synd att det bara är fyra minuters talartid. Lars Lilja pratade om att kommunerna inte har de möjligheter till samarbete som skulle önskas, om att det uppfattas så på sina håll. Ja, så var det ett tag. Man var lite oklar över detta. Sådana signaler fick vi väldigt tydligt från SKL.

I flera omgångar har vi suttit ned och diskuterat med SKL. När den här förordningen skulle tas fram jobbade vi tillsammans med SKL:s jurister just för att försöka undanröja alla tveksamheter, alla potentiella tvivel, kring tolkningen. Vi har alltså väldigt intensivt jobbat med SKL för att hantera den här typen av problem.

Möjligen ligger problemet snarare i att det inte längre finns några länsarbetsnämnder med stora fria medel som man kan laborera med så som man kanske tidigare har gjort. Då kommer vi tillbaka till Lars Liljas andra synpunkt, att arbetsförmedlare kan känna sig bekymrade över att inte kunna göra det de vill. Naturligtvis kan jag förstå det.

Å andra sidan: Om ansvaret och arbetsmarknadspolitiken är nationella får vi nog ha en någorlunda ordentlig styrning av vad medlen ska användas till. Som Riksrevisionen och andra visat vid tidigare genomgångar av olika typer av arbetsmarknadspolitiska insatser har det funnits ett och annat projekt vars nytta definitivt kunde ifrågasättas. Dock kan man förstå att det var trevligt för dem som genomförde insatsen.

När det gäller frågan om lönebidrag och ideella föreningar – vi har ju diskuterat frågan förut; det är inte alltid som man får som man vill i budgetförhandlingar – delar jag Lars Liljas grundläggande stöd till lönebidraget som modell. Jag tror att det är en väldigt god insats när det gäller att kunna hjälpa många personer till ett meningsfullt arbete – människor som annars inte hade haft det.

Inte minst mot bakgrund av den ekonomiska krisen under det senaste året tycker jag att det finns anledning att dyka lite djupare i frågan om lönebidragsanställningarna. Det handlar om allt från lönebidrag i eget företag och lönebidrag för ideella föreningar till volymerna och för den delen också nivåerna. Jag kan inte utlova en omedelbar leverans i frågan. Men om Lars Lilja och jag skulle kunna vara överens skulle vi tillsammans kunna titta på detta eller på olika sätt försöka hitta en vettig väg att gå. Jag tror att det skulle vara väldigt bra.

När det gäller Gunnar Andréns fråga och om man funderar på vad arbetsmarknadspolitiska program egentligen är: Naturligtvis handlar det inte bara om att förmedla arbete – dock är det *en* del – utan också om att förbättra den enskildes möjligheter att hitta och att passa för de arbeten som finns, om möjligheterna att komma in och att komma tillbaka på arbetsmarknaden. Där finns väldigt mycket av det som finns i vår verktygslåda: praktik, praktisk kompetensutveckling, utbildning, fas 3, Lyft och andra saker som vi pratat om. För Lyft, fas 3 och praktikplatserna kommer kommunerna att ha en mycket stor betydelse.

Lars Stjernkvist, min tidigare partisekreterarkollega – dock för Socialdemokraterna – har av Arbetsförmedlingen utsetts till att leda arbetet med Lyft gentemot den offentliga sektorn. För inte alls länge sedan – för bara någon vecka sedan – pratade jag med Lasse Stjernkvist. Vi diskuterade då just detta. En fråga som det nu är väldigt viktigt att reda ut handlar egentligen om diskussionen med parterna för att se till att man inte på något sätt hamnar snett och det uppfattas som exempelvis lönekonkurrens.

Gunnar Andréns har helt rätt utgångspunkt. Fler företag behövs. Framför allt behövs det kunder i de företagen så att man vågar anställa.

Beträffande starta-eget-stöd togs åldersgränsen bort den 1 januari i år, så ungdomar kan få hjälp med att starta eget. Men återigen: Det är inte bara hjälp med att starta eget som behövs, utan det behövs också kunder till de företagen. Det behövs även bland annat idéer, nätverk och kontakter som vi kanske genom näringspolitiken och på andra sätt kan försöka hjälpa till med att stimulera fram.

Anf. 25 LARS LILJA (s):

Herr talman! Vi pratar om stöd till att starta eget och om fler företag. Men jag tror att det där ligger oceaner bort från de bekymmer och tankar som de personer har som vi pratar om – personer som hamnar i fas 3 och som kommunerna kanske har att ta hand om. Jag tror att vi i någon mening ofta underskattar de problem som dessa personer har. Det handlar om personer som står mycket långt bort från arbetsmarknaden. Jag tror alltså att det problemet underskattas oerhört mycket.

Ministern talade om en centralt styrd arbetsförmedling. Visst, självklart ska det i grunden vara samma regelverk. Problemet är att vi ibland säger att alla ska behandlas lika. Min uppfattning är att alla ska behandlas olika, att alla ska behandlas utifrån de behov och möjligheter man har när det gäller att klara sig på arbetsmarknaden.

Jag är intresserad av att få veta lite mer om Lyftet. Inom kommunsektorn tror man att man kommer att få ta ett stort ansvar för Lyftet. Man är också orolig för anordnarbidraget och för hur man kan finansiera sin insats för att hjälpa människorna i fråga. Det är en kortvarig insats, men det krävs ganska mycket administration för att hantera de här praktikplatserna. Vid praktik inom barnomsorgen ska man ta fram straffregister. Vid praktik inom vård och omsorg handlar det om hälsokontroller och så vidare.

Det skulle vara intressant om ministern kunde ge besked om anordnarbidraget och Lyftet.

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Interpellationen är angelägen. Det är viktigt att vi diskuterar den fråga som där tas upp. Om det finns tveksamheter hos en del kommuner vill jag gärna medverka till att en mycket tydlig signal skickas. Jag både hoppas och önskar att alla som kan och vill har ett intresse för att hjälpa till när det gäller att förbereda arbetslösa på att komma tillbaka i arbete. I'm all for it – för att uttrycka det på icke-svenska, vilket man kanske inte ska göra här i talarstolen. Jag är mycket glad över och tacksam för att så många kommuner gör en så stor insats. Det tror jag är väldigt viktigt.

Är det så att man fortsatt upplever att det är problematiskt ska vi naturligtvis hjälpa till och undanröja den typen av hinder. Vi har redan tidigare märkt att nämnda typ av signaler fanns från enskilda kommuner och från SKL. Därför satte vi oss ned för att med SKL diskutera hur förordningen skulle se ut och på vilket sätt vi skulle kunna skicka tydliga signaler om att det absolut inte finns något hinder för ett samarbete med kommunerna.

När det gäller Lyftet finns det väl två dimensioner. Den ena dimensionen handlar om exakt var Arbetsförmedlingen ligger i genomförandet av den här typen av insatser. Jag skulle nog vilja avvakta återrapporteringen från Arbetsförmedlingen och Lars Stjernkvist om var man just nu befinner sig i den processen. Jag vet att man har kommit i gång bra. I övrigt ska jag kanske inte föregripa redovisningen därifrån. Naturligtvis hoppas jag att det går bra.

Till anordnarstödet och annat kan vi kanske återkomma i en senare debatt; vi får säkert tillfälle till det framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2009/10:170 om rimliga förutsättningar för a-kassorna

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några nya åtgärder för att a-kassorna ska klara av att utreda sjukskrivnas ansökan om arbetslöshetsersättning inom rimliga tidsgränser.

Inledningsvis vill jag framhålla att de personer som vid årsskiftet övergick från sjukförsäkringen till arbetsmarknadspolitiken har erbjudits att ta del av det individuellt anpassade arbetsmarknadspolitiska programmet Arbetslivsintroduktion. Vid deltagande i programmet lämnas aktivitetsstöd, vilket administreras av Försäkringskassan. Arbetslöshetskassorna lämnar de uppgifter som ligger till grund för aktivitetsstödet till Försäkringskassan, som betalar ut aktivitetsstödet.

En särskild schablon för beräkning av ersättningen för de personer som går från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen har tagits fram i samråd med Arbetslöshetskassornas Samorganisation och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Schablonberäkningen syftar bland annat till att minska den administrativa bördan på arbetslöshetskassorna. En enklare handläggning vid arbetslöshetskassorna kommer dessutom att möjliggöra en snabbare utbetalning av ersättningen. Därtill behöver den enskilde inte leta efter gamla intyg för att kunna styrka tidigare arbetsförhållanden om det till exempel var länge sedan han eller hon arbetade eller om den tidigare arbetsgivaren har gått i konkurs. Visar det sig i efterhand att den enskilde har rätt till en högre ersättning än den som fastställts enligt schablonen betalas dessa pengar ut retroaktivt.

Regeringen har således redan vidtagit åtgärder för att underlätta hanteringen av dessa ärenden vid arbetslöshetskassorna.

Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin, för svaret! Äntligen, skulle man kunna säga – jag har väntat i åtta veckor. Man får väl säga att det är tur att jag inte är beroende av min försörjning när jag får vänta så länge, men det är vad många får göra – de får vänta på både a-kasseersättning och ersättning från Försäkringskassan.

Bakgrunden till min interpellation, herr talman, är att den 7 december rapporterades att omkring 15 000 sjukskrivna som utförsäkras vid årsskiftet – det har alltså nu skett – skulle stå utan ersättning i januari. A-kassorna, som ska besluta om de sjuka har rätt till ersättning och i så fall hur stor eller liten den blir, skulle inte hinna med alla ärenden, enligt kommentarer till medierna – därav min fråga. Regeringens sätt att hantera sjukförsäkringen och a-kassan har präglats av brådska och iver att snabbt åstadkomma försämringar som inte tar minsta hänsyn till den enskilde, som riskerar att drabbas hårt.

Den 14 december gick Arbetslöshetskassornas Samorganisation ut igen och var tydlig med sin kritik. På organisationens hemsida skriver ordföranden att a-kassornas verksamhet präglas av ordning och reda samt fortsätter: ”Regering och riksdag borde beakta kassornas möjlighet till uppföljning, styrning och kontroll vid utformningen och införandet av nya regler i arbetslöshetsförsäkringen. De senaste tre årens omfattande förändringar i försäkringen har bl.a. inneburit att kassorna tvingats bygga om sina utbetalningssystem 15 gånger. Varje gång under en orimlig tidspress eftersom riksdagsbeslut legat alltför nära tidpunkten för ikraftträdande.” Det är detta min fråga handlar om.

Nu svarar arbetsmarknadsministern att man har gjort det som behövde göras. Jag har tagit reda på att 12 000 personer har anmält sig till Försäkringskassan. Av dem har 6 500 fått beslut medan 5 500, alltså hälften, förra veckan väntade på att få reda på vad de ska få för ersättning. Det är fem och ett halvt tusen människor som nu får denna schablon. Man får väl vara tacksam över att regeringen, som ministern skriver i svaret, delvis har lyssnat på kritiken. Det är synd att regeringen ska vara så slarvig från början att den hela tiden ska behöva ändra sig.

Nu skriver arbetsmarknadsministern i sitt svar: ”Visar det sig i efterhand att den enskilde hade rätt till en högre ersättning än den som fastställts enligt schablonen betalas dessa pengar ut retroaktivt.” En följdfråga till arbetsmarknadsministern blir då: Hur länge ska den enskilde behöva vänta på rätt ersättning? Om det skiljer 400 kronor per dag för den enskilde, hur länge ska den personen behöva vänta? Är det åtta veckor, nio veckor eller fyra månader? Vad är rimligt? Vad är en rimlig handläggningstid?

Det som ministern inte nämner men som a-kassorna ger uttryck för är hur stor administrationsbörda som lagts på a-kassorna. Arbetslöshetskassornas Samorganisation redovisar detta i statistik. Jag vet inte om ministern har sett den bild jag nu håller upp, men sedan 2006 har de administrativa kostnaderna fördubblats per ersättningstagare. Har arbetsmarknadsministern någon kommentar till det? Var det detta som var meningen, att man skulle öka de administrativa kostnaderna per enskild i stället för att faktiskt se till att få ut a-kassan? Min bild är i alla fall att det inte går tillräckligt snabbt att få ut ersättningen.

Dessa två frågor skulle jag gärna vilja ha svar på från arbetsmarknadsministern, herr talman.

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Först och främst är jag naturligtvis ledsen för att vi debatterar detta svar så sent. Jag hade gärna svarat på interpellationen an-

tingen i julveckan eller i nyårsveckan, men då har riksdagen som bekant stängt.

Denna interpellation lämnades in den 11 december. Det är som Eva-Lena Jansson påpekar länge sedan, och det har hänt en del saker sedan dess. Det som hände bara några dagar efter att interpellationen lämnades in var att vi presenterade just schablonberäkningen. Den har vi under hösten jobbat nära Arbetslöshetskassornas Samorganisation med för att få fram, just för att garantera att var och en av dem som lämnar sjukförsäkringen och går in i arbetslivsintroduktionen ska få en ersättning med tydligt besked. Vi konstaterar att schablonberäkningen bygger på ett förslag från Arbetslöshetskassornas Samorganisation. Vi menar därför – och det gör också Arbetslöshetskassornas Samorganisation – att vi har kommit fram till en lösning som är rimlig, hanterbar och dessutom rimlig att beräkna på.

När det gäller en ökad administrativ börda är det också så att vi under det förra budgetåret tillsköt en kvarts miljard extra i stöd till a-kassorna just för att de skulle kunna hantera ökade administrativa kostnader. De har alltså redan fått ett ordentligt tillskott för att hantera den typen av kostnader.

Det viktiga beskedet är naturligtvis att de som lämnar sjukförsäkringen och har en arbetsförmåga går till Arbetsförmedlingen och får den hjälp som den förra, socialdemokratiska, regeringen berövade dem under årtal av aktivitetslös sjukskrivning. De får hjälp och stöd samt har rätt till och får ersättning. Är det så att man kan visa att schablonen ger lägre ersättning än den faktiska ersättning man har rätt till, till exempel om man kan plocka fram sina intyg senare, får man mellanskillnaden direkt när intygen kommer in. Man ska alltså inte behöva vänta på den.

Slutsatsen är att vi med de förändringar som är gjorda bedömer att enskilda personer för första gången blivit erbjudna den typ av hjälp som de för länge sedan skulle ha blivit erbjudna – rehabilitering, olika typer av praktisk kompetensutveckling och olika typer av kartläggning. Om de fortfarande är arbetslösa efter introduktionen på tre månader kan de gå rakt in i jobb- och utvecklingsgarantin eller rakt in i de andra insatser som finns för att de ska kunna komma tillbaka. De får dessutom en ersättning som är lätt att beräkna, och har man rätt till mer får man också mer.

Anf. 30 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Inledningsvis vill jag kommentera detta att riksdagen hade stängt. Den 21 december stod både jag och arbetsmarknadsminister Littorin här och debatterade a-kassorna, men utifrån ett helt annat perspektiv. Den 28 december var det också en debatt i kammaren, så visst fanns det tid.

Tillbaka till mina frågor: Hur länge ska man behöva vänta? Fem och ett halvt tusen personer väntar, herr talman, på att få reda på om de är berättigade. De har uppfattat sig själva som sjuka och varit sjukskrivna, men nu säger regeringen att de är friska. De har dock fortfarande inte fått något besked om huruvida de är tillräckligt friska för att få a-kassa. Min fråga var: Hur länge ska de behöva vänta?

Är det rimligt att regeringen gör så många förändringar att den administrativa kostnaden fördubblas på tre års tid? Är det en rimlig utveckling

att man gör det så krångligt och så svårt? I dag måste arbetsgivaren fylla i fyra papper i stället för ett, och därmed ökar man på den regelbörda som arbetsgivarna säger att de vill bli av med. Samtidigt ökar kostnaderna för samhället, och regeringen måste tillskjuta medel. Man skjuter inte till medel till de arbetslösa, utan det är dem man tar ifrån så att de får vara med och betala den ökade administrativa bördan. Är det rimligt att hantera det på detta sätt?

Tycker arbetsmarknadsministern att a-kassorna gavs rimliga förutsättningar? Bilden var i alla fall att de i mitten på och slutet av december fortfarande inte riktigt hade förstått hur lagtexten ska tolkas. När kom förordningen på plats? När fick de tydliga signaler? När kunde a-kassorna få information så att de kunde hantera detta? Bilden är att regeringen har slarvat så mycket att a-kassorna har varit väldigt oroliga och många människor har riskerat att hamna i kläm. Som jag sade tidigare har fem och ett halv tusen fortfarande inte fått besked. Av de sex och ett halvt tusen som har fått besked vet vi i dag inte hur många som var berättigade till a-kassa eller hur många som har schablonersättningen.

Herr talman! Den här gången hoppas jag få svar på mina frågor.

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det var ingen interpellationsdebatt den 28 december, så jag hade inte den möjligheten. Annars hade jag gärna gjort det.

Grunden för schablonberäkning är ganska enkel; har man en sjukpenninggrundande inkomst har man också rätt till schablonen. Det är dessutom enligt Försäkringskassan och a-kassorna ganska lätt att beräkna. Jag kan inte just i dag kommentera närmare hur dessa siffror ser ut, men det får vi säkert anledning att återkomma till.

När det gäller administrationen är jag den förste att skriva under på att vi gärna förenklar. Det finns dock en avvägning som hela tiden måste göras om man ska se till att rätt person får rätt ersättning i rätt tid. Det är klart att vi har haft andra diskussioner just när det gäller förseningen av utbetalningar i arbetslöshetsförsäkringen.

Det är utan tvekan absolut otillständigt, tycker jag, att man inte får den ersättning man tror sig ha betalat in till i tid. Det är tur att man kan konstatera att trots den kraftigt ökade tillströmningen av antalet arbetslösa under det senaste året har mediantidsutdräkten för att få den inkomstrelaterade ersättningen bara ökat från sex veckor till åtta veckor. Det stora problemet har legat på ett fåtal kassor där man har haft väldigt komplicerade ärenden – Alfakassan är typexemplet. Det stora problemet har varit att arbetstagare haft svårt att hitta inkomstbesked från tidigare arbetsgivare som möjligen har gått i konkurs, eller man har haft flera arbetsgivare under lång tid. Just detta löser man genom schablonberäkningen eftersom den baseras på den sjukpenninggrundande inkomsten.

Det finns som sagt naturligtvis förenklingsmöjligheter i arbetet. Jag är den förste att säga att vi ska titta på det. Men avvägningen handlar just om avvägning med avseende på att se till att det är rätt person som får rätt ersättning, så att vi inte får ett system som uppfattas som rättsosäkert.

Anf. 32 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag fick inte svar den här gången heller. Hur länge ska man behöva vänta på att få sin ersättning? Om det är ganska lätt att göra

den här uträkningen, varför dröjer det så länge för dessa fem och ett halvt tusen som nu har väntat i snart åtta veckor? Hur länge ska man behöva vänta? Att mediantiden bara ökat från sex till åtta veckor är inte någon tröst för den enskilde. Alla som blir arbetslösa har rätt att få sin sak prövad och få höra om de har rätt till ersättning eller inte.

När man redovisar fördubblade administrativa kostnader kan jag inte säga något annat än att jag tror att det hör ihop med de 15 förändringar som a-kassorna talar om att de tvingats till för att bygga om sitt utbetalningssystem, just på grund av att regeringen har förändrat och försämrat a-kassan och gjort det krångligare och svårare både för arbetsgivare och den enskilde att förstå sig på blanketterna och för a-kassorna att få ordning och reda på sina papper. Då måste man ta det ansvaret och inte säga att vi löser det genom schablonersättning. Schablonersättningen är viktig, men jag frågade hur länge man ska behöva vänta och pratade om den fördubblade administrativa kostnaden. Det är fortfarande fem och ett halvt tusen som väntar på att få reda på om de har rätt till a-kassa.

Jag ställde frågan i december eftersom Arbetslöshetskassornas Samorganisation då mycket tydligt redogjorde för sina farhågor. Det verkar som att man, trots att man gjort vissa förändringar, inte lyckats fullt ut. Då är frågan: När fick man tillräcklig information så att man kunde påbörja sitt eget arbete? När var regeringen så tydlig att man förstod från a-kassornas sida hur man skulle hantera de här förändringarna?

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är lätt att hålla med Eva-Lena Jansson om att det naturligtvis inte är rimligt att behöva vänta i sex eller åtta veckor. Min personliga åsikt är att man inte ska behöva vänta mer än fyra veckor. Man ska inte behöva ha något inkomstavräck annat än det som följer av försäkringens nivå. Det vore det naturliga.

Det var inte fyra veckor när Socialdemokraterna hade regeringsmakten, då var det sex veckor. Man har alltid, åtminstone under en väldigt lång tid, haft en eftersläpning som har varit olycklig. Det tror jag att vi kan vara överens om.

Om a-kassorna inte klarar av sin grundläggande uppgift – att se till att medlemmarna får de pengar de har betalat in och har rätt till – måste man som Miljöpartiet ta sig en funderare över hur systemet är upprättat och fungerar. Vi har en konstruktion som skiljer sig när det gäller arbetslöshetsförsäkringen på väsentliga punkter från i princip alla andra länders. Vi har en halvoffentlig, halvprivat försäkringslösning som för det första inte omfattar alla på arbetsmarknaden och för det andra administreras av privata och ideella organisationer. Det är en utmaning att se till att rätt person får rätt peng i rätt tid. Det var det under Socialdemokraternas tid, och det är det fortsatt. Jag är inte nöjd med detta. Jag skulle gärna se att vi kunde införa ett obligatorium för att på det sättet lättare kunna hantera den förväntan som människor har som betalar in till den här försäkringen att få rätt peng i rätt tid. Det gäller arbetslöshetsförsäkringen i allmänhet och i synnerhet dem som går över från ett försäkringssystem till ett annat.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat mig vad jag avser att göra för att missbruk av lagen om anställningsskydd inte ska vara möjligt. Den bakgrund han tecknar handlar om ett specifikt företag – Euromaint AB – där man enligt uppgift varslat samtliga tillsvidareanställda på ombyggnadsverkstaden i Malmö, och de anställda nu har att välja mellan uppsägning och att gå över till ett bemanningsföretag.

Jag besvarade den 9 december förra året en fråga av Sven-Erik Österberg på liknande tema. Mitt svar på Luciano Astudillos fråga kommer att vara i linje med vad jag då anförde.

Arbetsbrist är enligt lagen om anställningsskydd saklig grund vid uppsägning. Samtidigt finns skyddsregler, bland annat i form av företrädesrätt till återanställning.

Att hyra in arbetskraft i stället för att ha egna anställda är i sig inte otillåtet. Utgångspunkten är dock naturligtvis att företag ska agera i överensstämmelse med gällande lagar och avtal. Om det skulle vara fråga om kringgående av gällande regelverk, och var gränserna i så fall går, är ytterst en fråga som kan prövas i domstol.

Utgångspunkten för den svenska arbetsrättsliga lagstiftningen generellt är att samma regler gäller för anställda i bemanningsföretag som för andra kategorier av arbetstagare. Bemanningsföretag har som andra arbetsgivare möjlighet att teckna kollektivavtal. Inom bemanningsbranschen har också i princip alla arbetsgivare gjort det. Ett villkor för medlemskap i förbundet för bemanningsföretagen är kollektivavtalsbundenhet. Organisationen uppskattar täckningsgraden till 98 procent. Det är alltså en högre täckningsgrad än för arbetsmarknaden generellt sett. Det finns inget som säger att ett bemanningsföretag skulle vara en sämre arbetsgivare än någon annan.

Om det finns kollektivavtal på en arbetsplats gäller särskilda regler i medbestämmandelagen med en skyldighet för arbetsgivaren att förhandla med facket innan beslut om att, utan att ett anställningsförhållande uppstår, låta någon utföra arbete för arbetsgivarens räkning eller i arbetsgivarens verksamhet, till exempel genom anlitande av ett bemanningsföretag. Facket har vetorätt om den tilltänkta åtgärden kan antas medföra att lag eller kollektivavtal för arbetet åsidosätts eller om åtgärden annars strider mot vad som är allmänt godtaget på avtalsområdet. Det krävs dock att arbetstagarorganisationen har fog för sin ståndpunkt för att ett sådant förbud mot att fatta eller verkställa beslutet ska inträda.

Jag vill i sammanhanget också nämna det EU-direktiv om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och som avser bland annat skyddet för anställda i bemanningsföretag. Det trädde i kraft i december 2008 och ska vara införlivat av medlemsstaterna senast den 5 december 2011.

Regeringen tillsatte i september förra året en utredning med uppdrag att överväga och lämna förslag på vilka åtgärder som behöver vidtas för att i svensk rätt genomföra direktivet. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 29 oktober 2010.

Diskussionen kring lagen om anställningsskydd och inhyrning av personal från bemanningsföretag är inte ny. Jag kan inte uttala mig i det

enskilda fall som Luciano Astudillo tar upp, men jag följer noga utvecklingen på arbetsmarknaden. Jag tycker också att det är bra och viktigt med en levande diskussion kring hur det arbetsrättsliga regelverket fungerar.

Prot. 2009/10:67
2 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 35 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Sven Otto Littorin för svaret. Jag hade förvisso hoppats på ett mer offensivt svar, men tyvärr är Littorins svar lite undfallande. Han till och med försöker förminska det problem jag beskriver i interpellationen.

Den här debatten handlar inte i första hand om huruvida bemanningsföretagen är bra eller dåliga. Bemanningsföretag kan vara väldigt bra. Mycket tyder på att de har bidragit till att sänka tröskeln för grupper som har en svag position på arbetsmarknaden. De har bidragit till att ge företagen ökad flexibilitet, inte minst där det finns stora svängningar i order, varor och efterfrågan. Det är himla positivt att den möjligheten har funnits för att klara konkurrensen. Så har det varit till exempel i det fall som jag beskriver i min interpellation, Euromaint. Med all respekt för att statsrådet inte vill prata om det här exemplet vill jag berätta lite hur det sett ut på det företaget.

Den 3 december informerades företagets alla 91 anställda i den här verkstaden om att de varslas om uppsägning. Alla anställda, många med 20–30 års erfarenhet och specialkompetens på just det här området, fick välja mellan uppsägning och att gå in i ett bemanningsföretag. Företaget har redan under lång tid haft en låg grundbemanning, för så är det inom den branschen. Med fackets goda minne har man träffat en uppgörelse om en så låg grundbemanning som 30 procent, och så har man kunnat komplettera med de övriga 70 procenten för att klara svängningarna i efterfrågan.

När de anställda informerades om detta var orderböckerna fulla fram till mars nästa år. Ändå gör man den här omvandlingen av företaget. Man säger upp alla och erbjuder bemanningsföretag som alternativ.

Det kunde ha varit bara Euromaint, men så är det inte. Det är det fall som ligger mig närmast eftersom jag bor i Malmö och har blivit kontaktad av fackföreningsrörelsen där. Men under senare tid har vi sett allt fler företag som använder bemanningsföretagen på ett sätt som aldrig var tänkt i lagen. Det är kärnan i den här frågeställningen.

Vi får allt fler signaler om att bemanningsföretag används på ett sådant sätt att man som arbetsgivare kan kringgå LAS, MBL och annan skyddslagstiftning. Det borde bekymra en svensk arbetsmarknadsminister, inte förminskas i ett väldigt platt svar.

Därför vill jag ställa frågan igen: På vilket sätt avser ministern att agera för att säkra att bemanningsföretagen inte används för att underminera den svenska arbetsmarknadsmodellen och därmed LAS, MBL och annan skyddslagstiftning?

Anf. 36 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Den här frågan intresserar mig mycket, och jag har följt den noga. Jag ställde tidigare också en fråga till arbetsmarknadsministern som arbetsmarknadsministern hänvisade till i sitt svar. Jag kan konstatera att arbetsmarknadsministern också där rundar kärnan i problemet i den här frågan.

Det är inte så att vi har någon allmän stor kritik mot dem som jobbar i bemanningsföretag, att det skulle vara våldsamt dåliga anställda överlag. Så är det naturligtvis inte. Men man kan konstatera att företag efter företag använder bemanningsföretag. Luciano pekade på ett i Malmö. Ett företag som heter Ålö, utanför Umeå, varslade 44 anställda i somras och vill nu ersätta dem med personal från bemanningsföretag i stället. Förhandlingar pågår just nu med verkstadsklubben, som naturligtvis tycker att det är att kringgå LAS.

Vi minns också Urban Outfitters i Stockholm där de anställda begärde ett kollektivavtal helt enligt de regler som finns på den svenska arbetsmarknaden. Där bemötte man de anställda med att säga upp dem och i stället ta in samma personal via ett bemanningsföretag, för man ville inte ansluta sig till det system som vi har på den svenska arbetsmarknaden.

Det finns också domar, åtminstone en, i Arbetsdomstolen där man har sagt att utifrån hur LAS är konstruerad är det okej att ersätta personal som har återanställningsrätt i det fallet med personal från ett bemanningsföretag i stället – en ny tolkning av LAS som inte har gjorts tidigare. Det sägs att det finns en viss skillnad i de här fallen, och det ligger domar hos domstolen just nu om det här.

För mig framstår detta väldigt skrämmande också av det skälet att jag nyss såg en OECD-undersökning där man har tittat på 30 länder, däribland Sverige. Det är inte vilka länder som helst utan länder i OECD. Och man konstaterar att Sverige har en av de mer liberala anställningskyddslagarna. Vi hamnade på tionde plats. Ändå hade man inte tagit hänsyn till att vi har en dispositiv lagstiftning som gör att de lokala företrädarna, om de är överens, kan göra avsteg från turordningsregler och uppsägning. Annars skulle vi ha setts som ännu mer liberala.

Det här är en osäkerhet. Det kan väl vara okej att jobba i ett bemanningsföretag, men inte om det är i ett företag där det inte finns några anställda. Som anställd i ett företag blir det en annan närhet till företaget. Man är med i diskussionerna och i utvecklingen av företaget på ett helt annat sätt. Här köps bara en tjänst utifrån, och det går naturligtvis inte att jämföra. Det är klart att det underminerar mycket av den svenska traditionen på arbetsmarknaden med starka parter som kan förhandla, diskutera och komma fram till bra lösningar. Nu gör man till viss del våld på den traditionen genom att göra på det här sättet.

Jag vill pressa arbetsmarknadsministern mer. Jag tycker inte att svaret duger. Det duger inte att säga att det inte är fel att jobba i ett bemanningsföretag – det är vi överens om att det inte är – för det är ett sätt att ändra de regler och förutsättningar som rått på svensk arbetsmarknad när man använder sig av det här systemet. Det är klart att det har en påverkan på vad personal tycker, vågar säga och ställa för krav. Kanske ligger också frågan om mänskliga rättigheter i detta: Gör som vi säger nu, annars ser vi till att du i bästa fall får komma tillbaka via ett bemanningsföretag.

Det här är en kränkning också av föreningsrätten. Jag skulle vilja ha en arbetsmarknadsminister som är lite tydligare på den här punkten.

Anf. 37 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret, men inte heller jag är helt nöjd med det.

Arbetsmarknadsministern har tidigare hört till dem som har lovordat och försvarat lagen om anställningsskydd. Jag har många gånger sagt att det känns som att det nästan kunde ha varit mina egna ord när arbetsmarknadsministern förklarat hur genialiskt anställningsskyddslagen är utformad när det gäller att balansera de vitt skilda intressen som det naturligtvis handlar om i det här fallet och på arbetsmarknaden över huvud taget.

Om arbetsmarknadsministern har den uppfattning som han åtminstone i ord har gett uttryck för, att man inte kan rubba denna balans utan att det får konsekvenser och att det är viktigt att den upprätthålls, så borde också han bli bekymrad när han ser det som händer och Luciano Astudillos beskrivning i interpellationen och Sven-Erik Österbergs beskrivning här i debatten av hur det i dag ser ut, att man använder bemanningsföretag för att kringgå lagen om anställningsskydd.

Med andra ord: Arbetsmarknadsministerns tidigare sätt att ställa sig bakom lagen om anställningsskydd och hur den är uppbyggd rimmar väldigt illa med att inte vilja åtgärda det här problemet. Visserligen säger inte arbetsmarknadsministern i svaret att han inte vill åtgärda problemet, herr talman, och det vill jag fastslå. Men jag skulle ändå vilja, precis som Luciano Astudillo och Sven-Erik Österberg, att arbetsmarknadsministern förtydligade sig och tog ställning i frågan.

Det finns en liten öppning. Jag tycker att det är bra och viktigt med en levande diskussion kring hur det arbetsrättsliga regelverket fungerar, sade arbetsmarknadsministern. Nu är det så att den diskussionen har pågått ett antal år. Den uppstod inte i dag. Och precis som Sven-Erik Österberg säger kom det en dom för några år sedan, och utifrån den har det uppstått ett nytt läge. Det har sedan uppstått ett antal fall på den svenska arbetsmarknaden, inte bara de som kommer fram i interpellationen, där den här domen öppnade möjligheten att anställa folk från bemanningsföretag, fast det fanns folk som skulle in enligt turordningen, och kringgå lagen om anställningsskydd. Då har det på något sätt kommit i ett nytt läge, kan jag tycka. Diskussionen har pågått, exemplen finns och effekterna på anställningsskyddet är väldigt tydliga. Med tanke på den öppna inställning som arbetsmarknadsministern har, att han efterlyser en levande diskussion, skulle arbetsmarknadsministern kunna delta i den diskussionen lite konstruktivt genom att komma med förslag på hur han vill åtgärda problemet. Det skulle jag väldigt gärna vilja att arbetsmarknadsministern använde sitt inlägg till att förklara.

Det går inte, arbetsmarknadsministern, att både lovorda lagen om anställningsskydd och låtsas som ingenting när man ser det som händer i dag. Det finns fall där man använt den här tekniken för att till exempel komma åt förtroendevalda som man inte vill ha. Man flyttar helt enkelt bort en förhandlingsmotpart från sin anställning och bemannar sedan företaget med någon annan. Det är i den här typen av extrema fall som företag använder sig av detta. Är det normala situationer med arbetsbrist löser man det i enlighet med den mycket goda lagstiftning som finns och som beskriver hur detta ska skötas på ett korrekt sätt.

*Svar på
interpellationer*

Som sagt: Jag bjuder in arbetsmarknadsministern till en konstruktiv diskussion om förslag till lösningar och till visad insikt om att detta är ett stort problem.

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tror inte att våra åsiktsskillnader är så stora. Abu Garcia- domen från 2003, som var startskottet till den utveckling som interpellanten och övriga debattörer tar upp, har tagits som intäkt för att kunna göra på det sätt som Luciano Astudillo med flera beskriver. Jag ska inte tolka lagen; det är jag förhindrad att göra enligt grundlag och annat. Jag kan dock konstatera att Abu Garcia-fallet inte handlade om de situationer som Luciano Astudillo med flera beskriver, nämligen att man säger upp hela personalstyrkan och sedan anställer samma personer trots att det fanns fulla orderböcker. Abu Garcia-fallet behandlade ett specifikt fall där man tydligt angav säsongsvariation som orsak till att man gjorde på detta sätt. Man skulle ta fram en ny rulle och ha den klar till sitt hundraårsjubileum, om jag inte minns fel. Det var en arbetstopp.

Arbetsdomstolen har alltså bara bedömt § 38 och § 39 i medbestämmandelagen utifrån ett fall som inte är jämförbart med de exempel som ni tar upp. Därför är det principiellt viktigt och intressant att Arbetsdomstolen nu har på sitt bord det så kallade Maraboufallet. Det är exakt det ni beskriver, det vill säga att man rundar de olika regler och lagar som finns genom att säga upp och sedan via bemanningsföretag återanställa samma personer.

Jag är oerhört intresserad av att se vad domen kommer att säga. Det finns inget förhandlingsdatum utsatt ännu, men jag hoppas att vi kan få ett besked så snabbt som möjligt. Jag är, precis som ni, bekymrad om det skulle visa sig att det finns utrymme, som Arbetsdomstolen tolkar lagen, att göra på det sättet. Det var inte avsikten från början. Då finns det anledning att återkomma och fundera över vad man i så fall ska göra åt det.

Lagen som den är skriven är ganska tydlig. I MBL:s § 38 finns krav på informationsplikt och i § 39 krav på vetorätt för de fackliga organisationerna när man gör på detta sätt.

Jag har varit aktiv i denna debatt och kommer att fortsätta vara det. Jag hade en debatt med Thomas Östros i *Uppdrag granskning* för någon vecka sedan på detta tema. Den spretade dock, för den handlade om allt från villkoren i kollektivavtalen i bemanningsföretagsbranschen till just den här specifika diskussionen.

Vi kan skilja på tre olika debatter i samma. För det första är vi överens om att bemanningsföretagen är viktiga och fyller en funktion. För det andra tror jag att vi kan vara överens om att det är bra med en hög kollektivavtalsteckningsgrad i bemanningsbranschen. Vi är också, tror jag åtminstone – utan att lägga ord i er mun – överens om att det är en god idé att vi i grunden i Sverige har samma arbetsrätt och samma regelverk för dem som är anställda i bemanningsföretag och för dem som är anställda direkt hos ett företag.

Vad det handlar om är: Kan man göra hur som helst med de medarbetare man har? Svaret på den frågan borde vara nej. Därmed hoppas jag att interpellanten, Sven-Erik Österberg och Patrik Björck kan känna sig åtminstone lite nöjda.

Min åsikt är dock att vi måste avvakta Maraboudomen för att se hur Arbetsdomstolen tolkar denna typ av fall som faktiskt inte prövats där förut. Skulle Arbetsdomstolen göra tolkningen att det är okej att göra så här är jag inte främmande för att man tittar på hur man då hanterar detta.

Vi har utredaren som tittar på hur bemanningsföretagsdirektivet ska implementeras i svensk lagstiftning. Det skulle kunna vara en möjlig väg för att titta närmare på detta i så fall.

Anf. 39 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Det är fantastiskt bra att bemanningsföretagen har anammat den svenska kollektivavtalsmodellen och själva medverkat till att ha kollektivavtal i sin bransch. Teckningsgraden är, precis som Littorin säger, hög, och det är positivt.

Det är också bra att Littorin tillsatt en utredning om implementeringen av EU-direktivet om bemanningsföretag, för vi hade ett läge där svenska bemanningsföretag för att de anammat kollektivavtalsmodellen riskerade att hamna i en situation där de blev utkonkurrerade av bemanningsföretag från andra länder. Det är otidsenligt.

Det är inte detta diskussionen handlar om, och jag hoppas att vi kan hålla det vid sidan av.

För mig handlar det om att vi under en lång tid har haft en utveckling med fler och fler bemanningsföretag i landet. Det behöver inte, som jag sade, vara negativt. År 1994 hade vi ungefär 5 000 anställda inom bemanningsföretagen. År 2000 hade det ökat till 42 000, och 2008 var vi uppe i nästan 60 000 helårsanställda i bemanningsföretag.

Signalen är glasklar där ute. Allt fler återanställs via bemanningsföretag. Man väljer att ta in alla vikarier via bemanningsföretag i stället för att själv ta ansvar för de anställda.

Jag återkommer till det som min interpellation handlade om, nämligen Euromaints tillvägagångssätt där man ersatte all sin personal med personal från bemanningsföretag. Internationellt är detta en stor debatt. Vi ser hur arbetsgivare i land efter land väljer att hyra in en större andel av sin personal från bemanningsföretag. Vi var i Sydkorea med utskottet i början av mandatperioden. Där kunde 20–30 procent kunde vara inhyrd personal.

En svensk arbetsmarknadsminister måste vara glasklar och säga: Dit ska vi inte. Då räcker det inte att säga att man ska vänta och se hur domen blir. Arbetsmarknadsministern måste säga att han är beredd att skicka tilläggsdirektiv till utredningen för att tydliggöra att bemanningsföretagen inte ska användas på ett sätt som det inte var tänkt från början när vi öppnade för bemanningsföretagen att vara med och medverka till en mer flexibel arbetsmarknad. Det måste vara budskapet från Littorin i dag.

Vi socialdemokrater är beredda att göra detta. Det har vi sagt på en kongress. Vi är beredda att göra det till en valfråga. Det ska Littorin vara medveten om. Signalen måste vara glasklar. I Sverige ska vi konkurrera med kompetens och inte med ökad otrygghet. Då räcker det inte att säga att man ska avvakta domen och kanske möjligtvis göra något. Då måste signalen vara glasklar nu.

Anf. 40 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Vi är överens om att det är en grundbult att de som jobbar i bemanningsföretagen inte ska ha sämre villkor. Det var bland annat det som Hasse Karlsson drev hårt som avtalssekreterare i LO. Annars har man lönekonkurrens direkt emellan; då är det mer gynnsamt att ta in personal via bemanningsföretag. Det är inte på de villkoren man ska göra bedömningen att ha bemanningsföretag, utan det har mer med flexibilitet, arbetsanhopning och så vidare att göra.

Jag har följt frågan länge. Det blir såklart intressant att se hur domarna faller. Jag tycker dock att man redan nu kan avkräva att arbetsmarknadsministern ger ett tydligare besked. Arbetsmarknadsministern är så nära man kan vara utan att säga att han ska se över lagstiftningen. Jag förstår att det är lite besvärande för en moderat arbetsmarknadsminister att få rubriker om att han vill stärka LAS. Det är väl det enda som håller arbetsmarknadsministern tillbaka, kan jag tänka. Det är dock precis i kanten av det han är.

Vi har varit klockrena i detta. Jag vet att parterna har tagit upp det i avtalsförhandlingarna. Om de kan lösa frågan är det bra. Jag har inget emot det. Om de inte gör det och inte kommer framåt är beskedet från mig att vid en rödgrön valseger kommer vi att se till att man inte kan krypa runt detta och säga upp och ersätta befintlig arbetskraft med personal från bemanningsföretag. Det är ett klart och tydligt besked.

Vi får se vad domen säger och vad som händer där. Domen kanske kommer fram till att lagen inte får tillämpas så här och att det har skett i strid med LAS.

Precis som Luciano tycker jag att det viktigt att ge tydligt besked i denna fråga. Det kan också vara viktigt för vår modell, som arbetsmarknadsministern säger att han står starkt bakom, att vi inte får avarter av slaget där man ersätter personal. Förtydliga dig gärna, arbetsmarknadsministern!

Anf. 41 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag kan bara stryka under det Sven-Erik Österberg sade. Jag uppfattade att arbetsmarknadsministern och vi nästan var överens.

Jag är inte heller jurist, ska jag erkänna. Problemet med den tidigare domen, och det som har ställt till det för oss, är att man säger att bemanning inte är anställning. Och eftersom det inte är anställning kommer det inte på något sätt i konflikt med återanställningsrätten. Det är kärnan i problemet som uppstod i den tidigare domen, den så kallade Abu Garcia-domen.

Vad det har för bäring i övrigt har jag svårt att bedöma. Det verkar besvärande eftersom lagen om anställningsskydd bygger på återanställningsrätten. Man har alltså rätt till anställning före någon annan. Domstolen säger att bemanning inte är att betrakta som anställning och därmed upphävs detta.

Det känns som om det är lagen om anställningsskydd som man måste gå in och hantera för att täppa till detta så att det inte kan uppstå en ny anställningsform eller något annat som vi inte känner till.

År 1974 när lagen om anställningsskydd skrevs var detta inte intressant över huvud taget eftersom detta fenomen inte existerade på svensk arbetsmarknad.

Uppfattade jag arbetsmarknadsministern rätt – nu är det finlir i hur man uttrycker sig – menade arbetsmarknadsministern att om den nya domen inte återställer rättsordningen är arbetsmarknadsministern beredd att lagstifta? Är det så?

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det var en tydlig fråga.

Låt mig konstatera att det inte är bemanningsföretagen som är problemet. En och annan av deras kunder förefaller att ta Abu Garcia-domen som intäkt för att allt är okej.

Jag menar att det inte kan ha varit avsikten, vare sig med lagen om anställningsskydd eller med de två paragrafer i MBL som jag hänvisade till. Jag menar också att detta aldrig har prövats av Arbetsdomstolen. Det sker nu i Maraboufallet.

Jag kommer att avvakta domen och analysera den, och jag kommer att titta över förslaget till implementering av bemanningsföretagsdirektivet när det kommer. Om vi får en dom som på något sätt bekräftar att allt är okej är jag beredd att överväga lagstiftning.

Jag vill också påminna om att nyss nämnde Hasse Karlsson var arbetsmarknadsminister i tre år efter Abu Garcia-domen. Det hände inte så mycket då på just den här fronten. Nu får vi en dom som handlar om detta faktiska fall. Då tycker jag att vi får anledning att se hur vi ska hantera den. Jag tror inte att vi i grunden är särskilt oense. Det handlar om att man ska ha ett grundläggande regelverk.

Somliga av oss har ju debatterat lagen om anställningsskydd vid flera tillfällen tidigare. Jag är av samma åsikt som jag alltid har varit, att det inte är den som är det stora problemet.

Ju längre från Storgatan och Norra Bantorget man kommer desto mer smidigt hanteras både turordningskretsar och olika typer av omställningar i praktiken.

Jag säger som jag brukar säga: If it ain't broken why fix it? Om den är broken måste vi fix it.

Anf. 43 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Littorin passade på att drämna till Socialdemokraterna som han brukar göra i sina slutreplik. Där gjorde han en miss.

Jag vill tacka för det här samtalet. Utgångspunkten är viktig. Bemanningsföretagen är bra i vissa fall. De har bidragit till att sänka trösklarna för grupper som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. De har ökat flexibiliteten för företag som behöver anpassa sig efter konjunkturen.

Så länge det finns frågetecken för hur man implementerar och använder bemanningsföretag äventyras allt som är bra. Då sprider sig en otrygghet på svensk arbetsmarknad. Det är inte bra. Vi får fler och fler signaler från flera delar av landet både när det gäller återanställningar efter krisen och när det gäller hur man byter ut hela personalgrupper. Frågan växer.

Det är viktigt att det är klockrent när det gäller LAS, MBL och annan arbetsmiljö.

Vi socialdemokrater kommer att följa detta noga. Som rödgröna är vi inte rädda att säga att vi kommer att titta på detta. Det är länge sedan lagstiftningen implementerades och det är för många frågetecken just nu. Det är viktigt att förtydliga lagstiftningen om det behövs. Människor ska känna sig trygga.

Signalen är glasklar. I Sverige ska vi konkurrera med kompetens, inte med ökad otrygghet.

Vi socialdemokrater förväntar oss att arbetsmarknadsministern agerar efter det.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag behöver nog inte förlänga debatten. Jag höll ju mitt avslutningsanförande alldeles nyss.

Maraboufallet handlar om att Arbetsdomstolen prövar de här reglerna på ett sätt som man inte har gjort förut. Om man kommer fram till något som vi bedömer inte var avsikten eller viljan med lagen om anställningsskydd eller paragraferna i MBL som jag hänvisade till, är jag beredd att överväga lagstiftningen och titta på konsekvenserna av domen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:176 om regeringens förhållningssätt till riksdagen

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck har frågat statsministern vilka initiativ han tänker ta för att regeringen ska följa de överenskomna reglerna för hur riksdagens kontrollmakt i form av interpellationer ska utövas.

Statsministern har överlåtit på mig att svara på interpellationen.

Jag vill inledningsvis betona att både jag och övriga i regeringen delar Patrik Björcks uppfattning avseende betydelsen av en öppen debatt och att riksdagens kontrollmakt upprätthålls. I mitt fall har detta bland annat avspeglats i ett stort antal debatter här i kammaren under de senaste tre åren. Jag beklagar om Patrik Björck uppfattar att detta är för lite för att upprätthålla en offentlig debatt eller riksdagens kontrollfunktion.

Naturligtvis är det viktigt att de överenskomna reglerna för riksdagens arbete respekteras och följs.

Anf. 46 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Interpellationen handlar ju inte specifikt om arbetsmarknadspolitik. Det vill jag förtydliga för åhörarna och talmannen. Den handlar om regeringens förhållningssätt till riksdagen. Under mandatperioden har det blivit tydligt att regeringen undviker debatt.

Det har noterats inte bara av oppositionen utan även av journalister som försöker utföra sitt uppdrag och granska regeringens politik. De har protesterat vid ett flertal tillfällen. Det har föranlett debatt här i kamma-

ren. Man har påtalat vikten av att regeringen inklusive statsministern har sådana arbetsformer att man inte försvarar en offentlig debatt eller riksdagens viktiga uppgift att kontrollera regeringen.

Nu har återigen regeringens inställning till debatt i allmänhet och till riksdagens kontrollfunktion i synnerhet kommit upp till ytan.

I en interpellationsdebatt den 7 december vägrade arbetsmarknadsministern att följa den ordning för riksdagsarbetet som är överenskommen. Syftet med kontrollmakten i form av interpellationer undergrävs därmed av en av dig utsedd minister – det här var alltså skrivet till statsministern, inte till arbetsmarknadsministern.

Vad tänker statsministern ta för initiativ för att de av statsministern utsedda medlemmarna av regeringen följer de överenskomna regler – eller lagar – för hur riksdagens kontrollmakt i form av interpellationer ska utövas?

Så var interpellationen formulerad, och naturligen ställd till statsministern, inte till arbetsmarknadsministern.

Det blir nästan lite roligt, om man är lagd åt det hållet. Det är både arbetsmarknadsministern och jag för det mesta. Ministern lämnade alltså den 7 december den här talarstolen och kammaren för att han inte var nöjd med interpellanten. Ministern vill alltså välja interpellant. Det framgår klart och tydligt av protokollet från nämnda tillfälle. Det står så här: ”Det är naturligtvis alltid tråkigt när interpellanten själv inte behagar delta i debatten.” Så säger arbetsmarknadsministern den 7 december och fortsätter: ”Därför kommer jag naturligtvis att avstå från ytterligare inlägg i debatten och hoppas att Sven-Erik Österberg i stället vågar möta mig i de här debatterna framöver.”

Så yttrar sig arbetsmarknadsministern.

När jag nu ställer en interpellation till statsministern skulle jag kanske inte ta de orden i min mun, men man kan fundera över varför statsministern inte står här.

Hade det inte varit rimligare att jag som interpellant skulle kunna ha synpunkter på vilken minister jag interPELLERAR än att ministern har synpunkter på vem som interPELLERAR ministern?

Om interpellationen är en del av riksdagens kontrollfunktion över regeringen är det väl rimligt att den som har de aktuella ansvarsområdena i regeringen svarar på interpellationen.

Det kan synas som viktigare att det är rätt minister som står i talarstolen än vem interpellanten är. Därför är det väldigt märkligt att man har gjort det här bytet och att det inte är statsministern som svarar på frågorna.

Regeringen utser själv vem som ska göra detta. Jag är inte nöjd med det, men jag tänker inte lämna talarstolen. Jag tänker inte lämna kammaren. Jag tänker fortsätta debatten i alla fall.

Svaret är också lite lustigt, om man nu är lagd åt det hållet. Arbetsmarknadsministern börjar svaret med att säga: Jag vill inledningsvis betona att ... Sedan är det slut. Gick den medarbetare som skrev svaret och drack kaffe sedan? Här finns bara en inledning, sedan är interpellationssvaret slut. Inte någonstans får man ett svar på frågan. Jag måste säga att det är ett av de märkligaste interpellationssvar som jag har läst.

Jag kan bara repetera frågan för arbetsmarknadsministern. Vad tänker ministern ta för initiativ för att de av statsministern utsedda medlemmar-

na i regeringen ska följa de överenskomna reglerna för hur riksdagens kontrollmakt i fråga om interpellationer ska utövas?

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tillhör dem som tror att det behövs lite känslor i politiken ibland. Däremot är det naturligtvis olyckligt när dessa känslor vänds åt fel håll. Jag har pratat med Sven-Erik Österberg om detta. Det är inte Sven-Erik Österbergs fel. Det är inte Sylvia Lindgrens fel heller för den delen. Hon borde inte ha varit ha varit måltavlan för min ilska den 7 december. Problemet var att de tidigare reglerna gjorde att man i förväg inte fick reda på vem man skulle debattera med. Det tycker jag trots allt är ganska märkligt. Nu har dessa regler ändrats, och nu finns det en rutin för att vi i förväg ska få reda på vem vi ska möta i debatten. Det tycker jag handlar om god ton, om jag ska vara helt ärlig. Jag är glad att dessa regler har ändrats. Därför borde detta vara ur världen.

Jag återgår till den grundläggande frågan. Den handlar om att man inte deltar i debatten. Jag tror att jag har haft 280 interpellationsdebatter. Jag debatterade i medierna senast i förra veckan, för att nämna ett exempel. Jag ska debattera mot Sven-Erik Österberg i Umeå om några veckor. Vi försöker nog så gott vi kan göra alla saker samtidigt: debattera med våra politiska motståndare, debattera i medierna, diskutera med olika typer av företrädare och samtidigt göra det som i övrigt behöver göras. Jag tror inte att Patrik Björck ska vara så orolig för det.

När det gäller diskussionen om interpellationer har det kommit en oerhört stor mängd interpellationer, åtminstone till somliga av oss. Det är naturligtvis rätt och riktigt och bra. Då får man försöka göra det bästa av det och hantera det. Men det förutsätter att man på ömse sidor försöker hålla en sådan ton och saklighet som gör att interpellationsdebatterna blir sakliga och intressanta. I det tycker jag ligger att man i förväg ska få veta vem man ska debattera med. Det tycker jag i grunden inte är så konstigt, samtidigt som jag naturligtvis förstår att det kan inträffa saker, som det gjorde i detta fall, som gör att man faktiskt inte kan vara med. Det har jag inga som helst synpunkter på och ska inte heller ha.

Jag har i mina 280 debatter försökt svara på interpellanternas frågor. Jag är medveten om att oppositionen sällan tycker att jag svarar bra – det hör till – och att det stundtals hettar till. Det får man försöka hantera. Jag inser att det kan ske. Patrik Björck och jag har haft en del hetta i debatterna några gånger, men jag tycker samtidigt att det har varit roligt. Så det handlar inte alls om det.

Slutsatsen är att vi nog alla försöker ställa upp och göra det vi ska också när det gäller interpellationsdebatter. Vi försöker naturligtvis ställa upp och hantera alla möjliga andra debatter så mycket vi någonsin kan. Vi försöker göra det med gott humör och med inställningen att det faktiskt är frågor som ska diskuteras. Man ska på olika vis redovisa både den faktiska och den politiska avvägningen som man har gjort för att nå olika beslut.

Men jag är, som sagt, glad att dessa regler nu är ändrade så att vi får information i förväg. Det tycker jag ändå inte är alldeles orimligt.

Anf. 48 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag vet inte riktigt vilka regler som arbetsmarknadsministern hänvisar till. Såvitt jag förstår har detta interpellationsinstrument funnits åtminstone sedan tidigt 70-tal. Allt är naturligtvis en fråga om perspektiv när det gäller om man tycker att det är nyligen ändrade regler.

När det gäller debatten den 7 december som föranledde denna interpellation var det klart åtminstone ett par dagar i förväg att en annan ledamot skulle ta emot interpellationssvaret. Såvitt jag har förstått var det offentligt redogjort i riksdagens olika organ flera dagar i förväg. Om arbetsmarknadsministern hade bemödat sig och tyckt att detta var viktigt hade han kunnat ta reda på det. Jag är inte förvånad över att statsministern inte står här i dag trots att jag hade ställt interpellationen till statsministern. Jag visste om att statsministern hade överlämnat den till arbetsmarknadsministern. Därför förstår jag inte alls detta.

Det är klart att debatterna ska vara sakliga och intressanta. Det håller jag med om. Därför hade det varit spännande att diskutera denna fråga med statsministern som är den ansvarige ministern. Då hade det blivit sakligt intressant. Jag hade en väldigt bra debatt för några minuter sedan om den tidigare interpellationen som handlade om en arbetsmarknadsfråga. Då var det rätt minister som stod i talarstolen, och vi var nästan överens. Jag var positivt överraskad över arbetsmarknadsministerns svar. Jag vill för tydlighetens skull säga det.

Men för sakens skull kan jag konstatera vad en enig riksdag för bara några dagar sedan fattade beslut om här i kammaren. Det gällde konstitutionsutskottets betänkande 10. Där går man igenom den gamla historien kring interpellationsinstrumentet och säger:

”Frågeinstitutets betydelse kan för närvarande sägas ligga i de möjligheter de ger riksdagen, särskilt oppositionen, till information, till debatt, till framförande av skilda intressen, till initiativ och till kritik av regeringen.”

Det är själva orsaken till att vi har dessa diskussioner. Det finns en massa diskussioner om vem som ska svara och hur man ska svara. Om svarstiderna sägs bland annat:

”Slutligen sade utskottet att man förutsatte att regeringen fortsätter att arbeta för att samtliga interpellationssvar ska lämnas inom den tidsfrist som anges i riksdagsordningen.”

Det hör tyvärr till ovanligheterna att det sker i dag. Det hade varit spännande att få diskutera med den ansvarige i regeringen, det vill säga statsministern.

När det gäller just att statsministern inte står här säger konstitutionsutskottet i ett enhälligt antaget betänkande:

”Med anledning av en granskningsanmälan behandlade utskottet i 2003 års granskning frågan om hur det ska avgöras när en interpellation ställd till statsministern bör överlämnas till ett annat statsråd för besvarande. Utskottet uttalade därvid att det, enligt utskottets uppfattning, är väsentligt att det statsråd vars tjänsteutövning interpellationen angår också besvarar interpellationen. Detta, uttalade utskottet vidare, gäller självfallet också statsministern när frågan gäller övergripande överväganden för regeringens arbete.”

Det är exakt en sådan interpellation som jag har ställt till statsministern och som besvaras av arbetsmarknadsministern här i dag i strid med konstitutionsutskottets betänkande 10 som enhälligt har antagits i denna kammare. Då blir det lite svårt för arbetsmarknadsministern att bara prata sig runt detta. Det blir svårt att ha en saklig och intressant debatt när inte ens rätt minister står i talarstolen.

Men notera att jag står kvar i talarstolen. Jag lämnar inte kammaren. Jag fortsätter att debattera. Men det är detta som jag hade velat tala med statsministern om.

Anf. 49 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ber om ursäkt, Patrik Björck, för mitt avbrott här. Men med anledning av det som arbetsmarknadsministern anförde blir min fråga till honom: Anser arbetsmarknadsministern att det är lämpligt att den som ställer interpellationen också får ställa den till den minister som man anser att interpellationen avser? Är det också lämpligt att man får svar inom den tidsgräns som gäller och som man kan läsa om på riksdagens hemsida? Det är en av de frågor som vi interpellanter i många sammanhang brottas mest med, alltså att vi kan ha debatten inom den föreskrivna tiden. Det är en av orsakerna till att vi ibland inte kan vara närvarande utan överlåter interpellationsdebatten till någon annan ledamot.

Det vore lämpligt om arbetsmarknadsministern, som ska svara för statsministerns räkning, ger detta svar till riksdagen.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Problemet med debatten den 7 december var att ingen hade bemödat sig med att informera mig om att Sven-Erik Österberg inte kunde ta debatten.

Nu har det införts en ordning, säger talmannen, som innebär att varje enskilt statsråd från kammarkansliet kommer att få information direkt om en interpellant har fått förhinder och måste skicka en ersättare. Det tycker jag är bra. Det är precis det som jag efterlyser, så att man innan man går upp i talarstolen vet vem man ska möta i debatten. Det tycker jag inte är särskilt konstigt, om jag ska vara ärlig.

Jag är bara ledsen för att det var Sven-Erik Österberg och Sylvia Lindgren som råkade ut för denna ilska när det var någon annan som egentligen borde ha gjort det. Men det har jag tagit upp med dem.

När det gäller tidsutdräkten kan jag konstatera att vår uttryckliga ambition är att försöka svara på alla interpellationer inom den tidsrymd som gäller, alltså inom två veckor. Sedan är det naturligtvis så att den som får flest interpellationer – vi gör uppföljningar – ligger sämst till i uppföljningstabellen. Jag är en av dem som syndar mest. Jag erkänner och beklagar naturligtvis det.

Det hela bygger på ett par olika parametrar. För det första vill man förbereda sig om man ska försöka ha en intressant debatt. Man vill ha ett underlag, man vill se till att svaret är välformulerat och man vill se till att man kan ta debatten ordentligt. Det är klart att två veckor är ganska kort om tid. För det andra har vi inte interpellationsdebatter varje dag, utan vid några specifika tillfällen i veckan. Om man då råkar vara borta – det kan vara jag eller det kan vara interpellanten – blir det per automatik

förskjutet. Vi vet alla att under hösten när vi hade ordförandeskapet var det extremt med förseningar. Det var naturligtvis olyckligt.

Jag utgår från att vi alla – och nu pratar jag om statsråden – gör allt vad vi kan för att se till att interpellationssvaren ges i rätt tid på det sätt som faktiskt är avsikten. Jag kommer att försöka göra så gott jag kan under våren för att se till att det blir så.

Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Ett sätt hade väl varit att inte ta andra ministrars interpellationer. Då hade arbetsmarknadsministern fått mer tid till annat arbete och hade kunnat ägna tid åt att förbereda de interpellationer som faktiskt ställts till arbetsmarknadsministern.

Det finns inte ett spår av arbetsmarknad i den här interpellationen över huvud taget, utan som jag sade tidigare är detta är ett mycket tydligt exempel på ett fall där frågan gäller övergripande överväganden för regeringens arbete. Det handlar alltså om vad statsministern tänker göra för att man ska följa de regler som finns för riksdagens kontrollmakt. Arbetsmarknadsministern hade kunnat undvika den här debatten. Den hade kunnat bli sakligare och mer intressant om rätt statsråd hade stått i talarstolen. Det var det som jag lite grann ville uppmärksamma talmannen på.

Låt oss gå vidare och tala om tiden. Jag säger ingenting om det, utan jag förstår att tiden kan vara svår att hålla. Jag är absolut inte ute efter någon millimeterrättvisa på den punkten. När det tar två tre månader, som det gör ibland, tycker jag inte att det finns något försvar. Men det finns ingen som helst anledning till kritik för att man inte klarar att ge svaret inom två veckor. Kritiken gäller betydligt större överdrag av tiden.

Jag förstår inte riktigt hur arbetsmarknadsministern kunde drabbas av sådan ilska när han skulle debattera de viktiga arbetsmarknadsfrågorna med en kunnig ledamot som Sylvia Lindgren. Som jag inledde med att säga hade det varit betydligt rimligare om Sylvia Lindgren hade blivit ilsken om det hade stått en annan ministern än arbetsmarknadsministern i talarstolen som inte hade varit insatt i frågorna på samma sätt som arbetsmarknadsministern. Förklara den ilskan, arbetsmarknadsministern!

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är enkelt. Jag duckar inte för en debatt, och eftersom den här debatten är föranledd av en händelse som involverar mig ville jag gärna ta den. Annars hade det säkert kommit kritik från andra håll på temat att han inte kan försvara sitt handlande eller vad det nu kan vara. Det har jag inga problem med.

Ibland rinner det över. Jag är den förste att beklaga det. Det är så enkelt. Det rinner över. Man blir förbannad. Varför? Det är enkelt: Jag tycker att det är sjyst att man får reda på vem man ska debattera med i förväg. Nu är de reglerna på plats, och därmed är jag jättenöjd.

Ibland hade man kanske önskat att man hade haft lite mindre känslor och lite mindre hetta i debatten. Å andra sidan hade det blivit mycket tråkigare då. Man får väl ta det onda med det goda, och sedan får man be dem om ursäkt som man riktade ilskan mot och som inte förtjänade det – ungefär så.

Frågan är viktig och intressant att diskutera. Det handlar om hur vi hanterar diskussioner, svarstider och andra saker och ting. Upplägget har

hela tiden varit att man i möjligaste mån ska försöka svara på de frågor man får oavsett vad de berör. Men det är inte onaturligt att man försöker avgränsa sig till de frågor som rör ens eget ämnesområde. Det är ofta inte alldeles lätt. Jag har fått interpellationer som skär över flera statsråds ansvar. Då måste man förstås bestämma vem som ska stå här. Jag förutsätter att detta är en fråga som kommer att fortsätta debatteras i både konstitutionsutskottet, i våra riksdagsgrupper, mellan gruppledning och talmanskonferens och vad det nu kan vara.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:188 om möjligheten till stöd för tidigare sjukskrivna

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Berit Högman har frågat mig om jag avser att de som blir av med sin sjukpenning eller ersättning och kommer till Arbetsförmedlingen ska få samma stöd som dem som har fått ersättning under mycket lång tid. Hon har vidare frågat om jag har för avsikt att ta något initiativ för att båda dessa grupper ska ges möjlighet till återgång till arbete.

För de personer som har varit sjukfrånvarande under mycket lång tid – två och ett halvt år eller längre – har ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program, arbetslivsintroduktion, införts. Arbetslivsintroduktionen, som ska vara individanpassad, innebär en koncentrerad utredning och kartläggning av individens förutsättningar och behov av stöd för återgång till arbete.

Personer som inte beviljas förlängd sjukpenning erbjuds att ta del av Arbetsförmedlingens insatser. Arbetsförmedlingen har i uppdrag att i samarbete med Försäkringskassan verka för att dessa personer får det stöd de behöver för att kunna återgå i arbete. Särskilt avdelade arbetsförmedlare ansvarar för den första kontakten med den arbetssökande och Försäkringskassan. Insatserna som erbjuds kan vara av förberedande och motiverande karaktär som till exempel arbetslivsinriktad rehabilitering.

Mot bakgrund av detta har jag för närvarande inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 54 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Vi har under ganska lång tid nu debatterat frågan om vad som händer med dem som drabbas av stupstocken i sjukförsäkringen. Det är en fråga som liksom tyvärr många andra frågor från regeringens sida kännetecknas av fort och fel.

Det var inte ens fem i tolv utan först en minut i tolv som vissa justeringar gjordes till det bättre, exempelvis a-kassornas möjlighet att schablonberäkna ersättningen. Det är någonting som var ett förslag redan vid remisshanteringen.

Nu har det bara gått en månad med denna stupstocksreform. Konsekvenserna är svåra att överblicka såväl på samhällsnivå som för enskilda individer. Vi kan dock konstatera att den kritik som vi hade och de bris-

ter som vi kunde förutse – som regeringen kallade för skrämselfpropaganda – har besannats flera gånger om.

Men vi kan lämna det åt sidan och i stället se på det som händer framöver. Låt oss titta framåt! Jag och vi socialdemokrater är säkra på att det är viktigt att ta till vara varje människas förmåga till arbete. Man ska kunna arbeta till hundra procent av sin förmåga. Vi kan konstatera att även Försäkringskassan hade fel i sin bedömning av hur många som skulle komma till Arbetsförmedlingen och av hur många som skulle begära ersättning från arbetslöshetskassan. Det har Eva-Lena Jansson förtjänstfullt varit inne på i sin interpellation, så det behöver inte jag ta upp.

Det är inte riktigt alla som man hade förväntat sig skulle komma till Arbetsförmedlingen som verkligen kommer dit. Vart de andra har tagit vägen är det ingen som vet. I ärlighetens namn ska jag ändå säga att det finns de som kommer och som har stor förväntan och förhoppning om att Arbetsförmedlingens introduktion ska vara det som leder till ett arbete med hundra procent av den egna förmågan.

Det finns också andra människor, som befinner sig utanför våra trygghetssystem. Min interpellation handlar just om en sådan grupp – om de människor som har blivit friskförklarade från Försäkringskassan men som själva inte ser sig som friska och arbetsförmögna nog att söka jobb över hela landet, att bryta upp, att flytta och att starta från början. De har inte fallit på regeringens administrativa stupstock, men befinner sig ändå på ruinens brant både ekonomiskt och när det gäller framtidstro och känslan av att kunna reda sig själv. Ingen inkomst och ingen arbetsgivare – därmed ingen framtidstro.

Om regeringen menar allvar och är seriös i sin arbetslinje och i sina ambitioner för arbetslinjen vore det högst rimligt att även dessa personer blev erbjudna arbetslivsintroduktionen under tre månader. När man möter dem, vilket jag har gjort, är det svårt att se och nästan obegripligt i vilken fälla de ska hamna för att få hjälp av dessa institutioner.

Försäkringskassan har skickat i väg dem till någon annan, men det är ingen som kan svara på vem denna någon annan är. Jag hoppas att statsrådet kan ge mig vägledning och tala om vem någon annan är.

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! De som nu kommer till Arbetsförmedlingen och har lämnat sjukförsäkringen får två viktiga saker. För det första får de en ekonomisk ersättning som i en majoritet av fallen är högre än den de hade när de var sjukskrivna. För det andra får de också det som har förvägrats dem i årtal av tidigare socialdemokratiska regeringar, nämligen hjälp och stöd för att komma tillbaka till arbete. Det finns någon som ställer frågan: Vad kan vi göra för dig för att du ska vara rätt rustad för att kunna komma tillbaka? Det har förvägrats dem i årtal i en passiv sjukförsäkring som inte har brytt sig om, inte ställt frågan och över huvud taget inte brytt sig.

De som kommer från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen får den här introduktionen. Vi har vikt den just för dem eftersom det här är personer som i minst två och ett halvt år har förvägrats någon som helst hjälp att komma tillbaka.

De andra som har varit arbetslösa i mer än 300 dagar finns redan i de olika faser som finns i jobb- och utvecklingsgarantin. På det sättet får de en annan hjälp, men likt de andra får de en hjälp som innefattar arbetslivsinriktad rehabilitering, olika typer av praktisk kompetensutveckling, praktik och annat.

Vi menar att de som under så många år har varit utan någon som helst hjälp eller kontakt med någon annan än Försäkringskassan behöver en specialinriktad introduktion på Arbetsförmedlingen, och det är också skälet till att vi särställer den här gruppen människor på det sättet.

Anf. 56 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Jag ifrågasätter inte arbetslivsintroduktionen i den här interpellationen. Men statsrådet missar den grupp som jag talar om, nämligen de som har fått tack och adjö från Försäkringskassan, inte med hjälp av stupstocken, det vill säga att deras dagar är slut, utan därför att Försäkringskassan har sagt att de är friska, men som individer uppfattar de inte att de är rustade för arbetsmarknaden. Det är inte alls ovanligt att den gruppen personer hamnar i kolumnen övrigt på Arbetsförmedlingen. De får inte alls det stöd som statsrådet pratar om. Man måste se verkligheten.

Jag påstår att om statsrådet och jag står för en arbetslinje som säger att vi ska ta till vara människors vilja till arbete är det för mig obegripligt att man inte öppnar arbetslivsintroduktionen också för dessa människor. Det kan i ärlighetens namn skilja väldigt lite. Man kan råka bli friskskriven den 28 december. Då får man inte rätt till det, men blir man utslängd ur försäkringen den 1 januari får man rätt till det. Vad är det för individfokus? Vad är det för arbetslinje? Vad är det för människosyn som speglar ett så stelbent administrativt sätt att se på det vi båda säger oss eftersträva, nämligen alla människors rätt till ett arbete?

Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det finns ett antal arbetsmarknadspolitiska insatser också för personer utanför garantierna. Jag menar att det där finns utrymme för den typen av särskilt stöd som Berit Högman efterlyser. Det kan vara alltifrån olika kartläggningar till arbetslivsinriktad rehabilitering och annat. Det finns också möjlighet att titta över sådant som lönebidrag och andra typer av subventionerade anställningar på individuell bas. Den möjligheten finns redan i dag.

Men man ska inte utesluta att man tittar över det här systemet framöver. Jag konstaterar bara att vi hade att hantera ett stort antal personer som flödar in från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen, och vi visste att de hade varit borta en oerhört lång tid. Den gruppen kommer nu och även framöver. Vi behövde göra en kraftfull insats för att förstärka deras möjligheter att ta sig tillbaka, men det innebär inte att vi saknar redskap i den övriga arbetsmarknadspolitiken för just personer som har varit borta väldigt länge.

Anf. 58 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Det är bra att statsrådet säger att han är beredd att följa detta och se över det.

Min bild är att medan arbetsgivarna i allt ökande takt söker efter superarbetskraften söker Arbetsförmedlingen efter superarbetsplatsen, det vill säga bra arbetsplatser där man har tid, resurser, utrymme, kraft och möjligheter att ta emot människor som inte är högpresterande.

Runt påsk är det ett stort gäng som är färdigt med sin arbetslivsintroduktion. Jag har inte träffat någon arbetsförmedlare som känner sig trygg med vad som ska hända efter påsk. Hur ser livet ut efter påsk?

Slutligen måste jag ställa en fråga till statsrådet. Låt oss se bortom slagorden, verkligheten och det rosenskimrande som regeringen gärna vill måla upp. Hur ser statsrådet på de reella möjligheterna att finna dessa arbetsplatser?

I vårt budgetförslag har vi ett gammalt men väldigt bra och konkret exempel på vad man kan göra, nämligen 10 000 fler lönebidrag. Vi har ett innovativt exempel, och det är upphandling av arbetsplatser för att få arbetsgivare som är väl rustade och absolut vet vad de ger sig in på för att hjälpa människor tillbaka till arbete. Därför blir frågan: Tycker arbetsmarknadsminister Littorin också att detta är ett väldigt bra förslag och är beredd att genomföra det?

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Detta är en intressant diskussion. Låt oss konstatera att en del av dem som kommer in i den här arbetslivsintroduktionen har arbetsgivare sedan tidigare som de förhoppningsvis ska komma tillbaka till. Men sedan är det, och där håller jag helt med Berit Högman, naturligtvis en mycket besvärlig grupp i den meningen att många har varit borta väldigt länge från arbetsmarknaden. De har en ganska svag förankring och kommer förmodligen att behöva mer hjälp och stöd än de tre månader som introduktionen är. Därför har man möjlighet att direkt efter introduktionen gå över i jobb- och utvecklingsgarantin och få ytterligare stöd och hjälp med den ordinarie verktyglådan som Arbetsförmedlingen har.

Jag måste erkänna att jag känner en viss sympati för det Berit Högman beskriver. Jag tycker också att lönebidragen är en mycket god konstruktion. Jag kan tänka mig att många av dem som har varit borta väldigt länge, har nedsatt arbetsförmåga och nedsatt produktivitet skulle vara i behov av den typen av riktad stöd och riktad hjälp för att komma tillbaka och bli anställningsbara.

Jag är inte omedelbart emot upphandlingar. Jag tror att man får vara beredd att pröva flera olika vägar. Vi hade ju en diskussion här tidigare om att kommunerna har en viktig roll att hjälpa till, till exempel när det gäller Lyftplatser och annat. Jag tror också att vi måste göra det ännu lättare, inte minst när vi pratar om lönebidrag, att jobba med den ideella världen, sociala företag, föreningar och så vidare.

Jag tycker att det är en mycket sympatisk ansats som Berit Högman har. Även om det är valår kan man ibland försöka koppla bort plakatretoriken och fundera över detta. Det här är ett problem som ni hade på er tid. Vi har det nu. Vi kan se länder runt om i hela världen som har ungefär samma typ av problem, det vill säga en grupp människor med svag förankring som har varit borta väldigt länge. Jag tror att man ska vara mycket ödmjuk inför att det är mycket problematiskt och att man får

försöka att ta till sig och pröva olika metoder från olika länder utan alltför mycket av ideologiska skygglappar.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2009/10:195 om stöd till långtidsarbetslösa

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Berit Högman har frågat mig vad jag avser att göra för att förbättra de långtidsarbetslösas möjligheter att få ett jobb när konjunkturen vänder.

Låt mig börja med att säga att arbetsmarknadspolitikens övergripande syfte i en kraftig konjunkturedgång är att motverka att arbetslösheten biter sig fast på höga nivåer under lång tid. Insatser behövs både för att förhindra att fler människor blir långtidsarbetslösa och för att stärka konkurrenskraften hos dem som står långt från arbetsmarknaden.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för dem som har det svårast att komma in på arbetsmarknaden, bland annat genom jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga. Den 1 januari 2009 fördubblades dessutom kompensationen till arbetsgivarna för nystartsjobb. Vidare har regeringen under mandatperioden ökat resurserna för lönebidrag. Under 2010 har satsningarna inom arbetsmarknadspolitiken förstärkts, bland annat genom införandet av den nya insatsen Lyft och utökade platser i arbetsmarknadsutbildning. Dessutom har regeringen kraftigt ökat platserna inom det offentliga utbildningsväsendet, exempelvis inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning.

Jag vill framhålla att jag helt delar uppfattningen att det är viktigt med kvalitet i insatserna för dem som står långt från arbetsmarknaden. Regeringen har också betonat att det är viktigt att Arbetsförmedlingen värnar kvaliteten i garantierna och säkerställer att deltagarna erbjuds aktiviteter med utgångspunkt i deras behov.

Däremot delar jag inte uppfattningen att coachningsinsatser inte är en lösning för dem som står långt från arbetsmarknaden. Jag vill lyfta fram att det finns jobb även i en lågkonjunktur. Därför är det viktigt att upprätthålla sökaktiviteten hos alla arbetslösa.

En av poängerna med regeringens arbetsmarknadspolitik är att insatserna ska vara individuellt utformade. Regeringen har därför sett till att Arbetsförmedlingen har tillgång till de resurser som behövs för detta. Jag har förtroende för att Arbetsförmedlingen har kompetens att avgöra vilka insatser som är mest verkningsfulla för att varje individ ska få möjlighet att så snabbt som möjligt få arbete.

Jag kommer att följa utvecklingen mycket noga, särskilt när det gäller Arbetsförmedlingens arbete med att erbjuda individuellt utformade insatser för att de som står långt från arbetsmarknaden så snabbt som möjligt ska få ett arbete. För närvarande avser jag dock inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 61 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag är nöjd med inledningen där statsrådet bekänner att arbetsmarknadspolitikens syfte är att arbetslösheten inte ska bita sig fast på höga nivåer under lång tid – så långt är allt gott och väl – men det är ju precis det som håller på att hända! Vi fick Arbetsförmedlingens decembersiffror den 18 januari, och de visar att 400 000 personer antingen är öppet arbetslösa eller är placerade i program med aktivitetsstöd. Det är en ökning med 150 000 personer på ett år. Nu befinner sig långt över 100 000 personer i den så kallade jobbgarantin där endast en av fem får aktivt stöd.

Jag funderar på om det kanske var de 100 000 som statsminister Reinfeldt trodde var 100 000 fler jobb i söndagskvällens debatt.

Långtidsarbetslösheten har alltså på ett år nästan fördubblats. Det är just dessa arbetslösa som riskerar att aldrig komma tillbaka till arbetsmarknaden. De hamnar alltid längst bak i kön; de får inte chansen. Det är inte de färskaste arbetslösa som har de stora bekymren, utan det är dessa grupper. Det måste vi ha klart för oss.

Jag vill peka på några problem som finns som regeringen och statsrådet ganska omedelbart skulle kunna rätta till om viljan finns.

Riksrevisionen har nyligen granskat arbetsmarknadspolitikerna och kommit fram till att jobb- och utvecklingsgarantin inte passar för så stora volymer som det handlar om i dag. Det är helt enkelt svårt att få fram praktikplatser, Lyftplatser och andra platser av god kvalitet för så många.

Min och vår slutsats är att utbildning och vidareutbildning är en långt effektivare metod både kortsiktigt och långsiktigt. Kortsiktigt för att det går väldigt snabbt att ordna det och långsiktigt för att vi rustar arbetskraften för framtiden och för den tid som vi vet kommer om bara några år.

Statsrådet säger: Jo, men vi har gjort satsningar! Men ni började med att dra ned, så det var från en väldigt låg nivå satsningarna gjordes, och i förhållande till behoven är utbildningskapaciteten fortfarande alldeles för låg oavsett vilken typ av utbildning vi pratar om.

Ett annat tydligt problem är ersättningssystemen. Regeringen säger att man ska kunna kombinera praktik och utbildning. Men om du har en praktikplats och har ditt aktivitetsstöd och vill läsa på komvux för att till exempel läsa upp engelskan och matten, ja, då dras aktivitetsstödet ned men studietiden kommer inte upp i den nivå som gör att man kan få studiestöd. Det blir fullständigt kontraproduktivt. Du får lägre ersättning för att du försöker producera någonting mer och investera i din egen framtid. Det skulle regeringen snabbt kunna göra någonting åt.

Sedan handlar det om coacherna, och även här har Riksrevisionen konstaterat att ersättningssystemet för coacherna inte alls är särskilt genialt med tanke på att det ska bli aktiva insatser. Man får en prick i protokollet som visar att man är aktiv, och insatsen från coachen kan vara ett telefonsamtal var fjortonde dag. Är det en arbetslinje? Är det en aktivitetslinje som man som arbetsmarknadsminister kan försvara?

Det måste till mycket bättre kvalificerade insatser om vi inte ska få en väldigt stor grupp som hamnar i långtidsarbetslöshet, och då finns bland annat dessa punkter som statsrådet och regeringen skulle kunna välja att åtgärda direkt. Varför gör ni inte det?

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig försöka svara på några av de här frågorna. Skälet till att det ser ut som det gör i jobbgarantin är att vi inte styr med volym, utan vi styr med mål. Det innebär att det är arbetsförmedlaren och Arbetsförmedlingen som avgör vilka insatser, utifrån en individuell bedömning, som snabbast kan leda till ett arbete. Det gör att det ser ut som det gör. Om det nu råkar vara 5, 10, 15 eller 25 procent som får utbildning bygger på en individuell bedömning. Det kan dessutom variera ganska kraftigt över tiden. Det tror jag är rätt, därför att jag är i grunden av samma inställning som Berit Högman. Utbildning är en lätt börda att bära, och det är en god idé att i dåliga tider passa på att utbilda sig, vilket vi också ser att väldigt många ungdomar gör just nu. När man har svårt att ta sig ut på arbetsmarknaden fortsätter man att plugga lite till. Jag är den förste att säga att det är en god idé att göra det. Det är också därför som vi har förstärkt med över 30 000 nya utbildningsplatser i år.

Sedan är det naturligtvis så att om det ska få en vettig effekt ska det vara utbildning där utbildning behövs, och därför måste man titta lite mer på den individuella profilen på dem som kommer till Arbetsförmedlingen. En hel del av dem som har kommit till Arbetsförmedlingen det senaste året har varit personer som har jobbat i svensk exportindustri. Man har kanske jobbat på Volvo, man har jobbat på Saab eller hos underleverantörer. Det är trots allt så att det är en del av den svenska arbetskraften som är bland de mest välutbildade och har mycket god erfarenhet från arbetsmarknaden.

Det kan dock behövas kortare omställningsutbildningar för att man ska kunna gå vidare till ett jobb som man kanske tidigare inte har haft. Det är också det som sker på arbetsmarknaden till exempel inom ramen för omställningsavtalen och, ska jag säga, inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet.

Vi kan ju tydligt se att av dem som fått lämna Volvo under förra året är 80 procent antingen i nytt arbete eller i utbildning genom omställningsavtalen. Det är en väldigt bra siffra, tycker jag. Av dem som har lämnat Saab har ungefär två tredjedelar gått vidare till nytt arbete, och ytterligare ganska många har gått vidare till olika utbildningsinsatser, inte minst genom de medel som vi nu får via Europeiska globaliseringsfonden för att kunna arbeta med just den typen av utbildning.

Det är bra, men det är nog inte hela lösningen på problematiken, för det måste till, som Berit Högman efterlyste i sin förra interpellation och i interpellationsdebatten, en individualiserad bedömning av vad som är den snabbaste vägen tillbaka.

Sedan är det naturligtvis så att det här är en utmaning. Jag vet inte om Berit Högman kommer ihåg det, men LO-Tidningen hade den 29 augusti 2008 ett stort uppslag om nya rekord på svensk arbetsmarknad, och det var alla de fina rekorden som jag kunde stå här och vara nöjd med. Tre veckor senare gick Lehman Brothers i konkurs, och sedan var det som att dra ur en propp och vi fick nästan 90-talsnivåer på varslen under oktober, november och december.

Den internationella finanskrisen har ju dragit fram över svensk arbetsmarknad som en slättermaskin, och det har naturligtvis varit oerhört besvärligt för alla inblandade att hantera den kraftfulla tillväxten av arbetsmarknadspolitiska insatser. Vi har ju närmast fördubblat det från

125 000 till 250 000 personer under nästa år. Det gör naturligtvis att det är oerhört viktigt att just se över kvaliteten. Det är den jag är mest orolig för, ska jag säga.

Vi har människor som kommer till Arbetsförmedlingen med höga krav. Vi har höga förväntningar, och det är en kraftfull volymökning. Att då se till att var och en får precis den kvalitet som man faktiskt har rätt att kräva och som är samhällsekonomiskt lönsam och som vi vill erbjuda är väldigt svårt. Därför är kanske den främsta uppgiften under det här året att värna kvaliteten i de insatser som görs.

Anf. 63 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! När det gäller målen är det bra att Arbetsförmedlingen har mål, men man måste också tänka över dem – vad syftar de till? – så att man inte mäter insatserna utan faktiskt resultatet. Det är det som är bekymret med coacherna, nämligen att de får sina 9 000 för insatsen, och insatsen kan vara ett telefonsamtal var fjortonde dag. Det är inte en ung människa betjänt av. 25 procent av de unga arbetslösa saknar fullständig gymnasieutbildning. Det vore otroligt mycket mer effektivt att satsa på komvux, folkhögskola och alla andra utbildningsformer för dessa unga människor. Det skulle vara varaktigt.

Jag träffar arbetsförmedlare runt om i landet som har svårt att dölja sin frustration över att inte räkna till. Samtidigt som de ser att verktygslådan innehåller en hel del är den inramad av en rad regler. Statsrådet var själv inne på detta i debatten med Lars Lilja.

Om det är så, som det står i det skriftliga svaret från arbetsmarknadsministern, att han har stark tilltro till Arbetsförmedlingens förmåga måste han se till att det också är en frihet under ansvar. Varför får en arbetsmarknadsutbildning inte vara över tre månader? Vi vet att vi har strulpellar – och jag använder ordet med kärlek och omtanke – för vilka det tar längre tid än tre månader att åter komma in på framtidsvägen. Men eftersom varje insats är så kortsiktig, svår att koppla ihop och ersättningssystemen inte harmoniserar kan inte den bästa arbetsförmedlare, coach eller socialsekreterare sätta ihop det som krävs för att strulpelle ska känna att innan han är 22 vet han vad han vill med sitt liv.

Det är den möjligheten och den friheten under ansvar som måste ges, och jag är säker på att både arbetsförmedlare, coacher och socialsekreterare är beredda att ta den om de bara får chansen. Reglerna är dock alldeles för småttiga och inte tänkta för det målet. Arbetsförmedlingen ska inte mäta enbart insatser utan måste även mäta resultat på individnivå. Då får vi också ett annat utfall. Det är ungefär som att polisen visserligen kan mäta antalet utandningsprov men det säger ingenting om hur narkotikahandeln på gymnasieskolan intill ökar. Man måste förhålla sig till verkligheten. Det är oerhört viktigt.

De exempel jag tog upp, bland annat att inte göra avdrag på aktivitetsstödet om någon vill deltidstudera för att öka sin kompetens för att sedan kunna gå vidare till högskolan, allt sådant leder framåt. Då kommer människor att kunna känna att det är meningsfullt att gå till Arbetsförmedlingen, att där finns människor som hjälper dem. Det är inte meningsfullt att få en coach och två telefonsamtal på fjorton dagar. Det leder inte till att människor har tilltro till arbetsmarknadspolitiken, något som jag är säker på att både statsrådet och jag vill att de ska ha.

Prot. 2009/10:67
2 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 64 MEERI WASBERG (s):

Herr talman! Jag blev lite glad när jag hörde statsrådet tala om sin tilltro till Arbetsförmedlingen och Arbetsförmedlingens resurser. Samtidigt blev jag lite ledsen, för den tilltron får inte vara en falsk tilltro. Jag känner den högsta respekt för dem som jobbar på Arbetsförmedlingen – arbetsförmedlare, specialister av olika slag, personer med andra viktiga funktioner.

Nu har man från regeringshåll tillfört en del resurser när det gäller personalen, visst är det så, men vi kommer fortfarande inte att ha personella resurser ens i samma utsträckning som under brinnande högkonjunktur. Dessutom tar det lite tid innan man som förmedlare är på banan fullt ut. Därför blir jag lite ledsen när vi talar om vikten av det individuella stödet. Det är alldeles rätt att man som långtidsarbetslös har ett starkt behov av individuellt stöd, att ha en individuell handlingsplan. För det krävs emellertid resurser. Jag tycker att Berit Högman på ett förtjänstfullt sätt försökt visa på de brister som just nu finns.

Jag tror att verkligheten är den att arbetslösheten ökar. De som är mest attraktiva är de som är mest nyarbetslösa, om jag uttrycker mig så. Det känner vi alla till. Det betyder att man måste sätta större fokus på dem som är långtidsarbetslösa och som, i takt med att arbetsmarknaden inte har vänt, blir ännu mer långtidsarbetslösa. Det i sin tur betyder att personalen vid Arbetsförmedlingen måste ha möjlighet att kunna koncentrera sig på dessa personer. De behöver vara fler. De skulle ha behövt vara fler redan nu. De behöver ha tillgång till åtgärdspaletten eller verktygslådan på ett helt annat och mycket mer flexibelt sätt, vilket Berit Högman på ett förtjänstfullt sätt redogjorde för.

Det är viktigt att visa Arbetsförmedlingens personal den tillit som behövs för att de fullt ut ska kunna vidta de olika åtgärderna. Jag skulle därför gärna vilja att statsrådet lite grann utvecklade vad det är som gör att regeringen kanske tvekar att gå lite längre, lite snabbare och göra lite mer.

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig börja med frågan om coacherna. Ett skäl till att utöka coachningsverksamheten var att kunna hantera en del av åtskillnaden mellan dem som är ganska snabbbrörliga på arbetsmarknaden, att hjälpa dem att snabbt ta sig tillbaka till arbetsmarknaden, och de långtidsarbetslösa, så att arbetsförmedlarna skulle kunna koncentrera sig mer på dem som varit borta länge. Det andra skälet var att det var ett sätt att komma i gång snabbare. Jag tror att Meeri Wasberg har helt rätt i att det är en fas som är besvärlig, eller var besvärlig under förra året.

Det är Arbetsförmedlingen som har konstruerat och genomfört upphandlingen av coacherna. De har naturligtvis konstaterat att det finns anledning att utvärdera, ompröva och omförhandla, omkonstruera, upphandlingsinstrumentet. Det tror jag är helt rimligt och riktigt att göra. Om vi tittar på andra länder som jobbat på liknande vis, till exempel Danmark och Holland, ser vi att man gjort på liknande sätt. Det är svårt att konstruera en sådan upphandling så att den fungerar perfekt från allra första början.

Det togs upp flera olika saker som jag ska försöka kommentera samfällt. Varför är arbetsmarknadsutbildningarna på max tre månader, frågar

Berit Högman. Vi har försökt skilja lite grann på kortare arbetsmarknadspolitiska utbildningar för att förbereda för arbete – dem kan vi hjälpa inom ramen för arbetsmarknadspolitiken – och längre utbildningar inom ramen för utbildningssystemet, där de rimligen hör hemma. Skälet till det är tvåfaldigt. Dels handlar det om att Arbetsförmedlingen ska kunna koncentrera sig på det som är deras kärnuppgift, dels är utbildningssystemet bättre rustat för att klara av de längre utbildningarna. Det handlar alltså inte om en ambitionssänkning. Snarare handlar det om att få rätt verksamhet på rätt ställe. I annat fall riskerar vi att hamna i ett läge där Arbetsförmedlingen blir något slags allmän slasktratt för misslyckanden i skolpolitiken eller misslyckanden på andra politikområden. Det tycker jag vore olyckligt.

Sedan vill jag säga att jag är mycket stolt över den folkhögskolesatsning vi gör. Ett stort problem är de som är långtidsarbetslösa och saknar grundskole- eller gymnasieexamen. Det sade också Arbetsförmedlingen bara häromdagen, och det säger även många andra. Det är klart att de har ett extremt utsatt läge på arbetsmarknaden. Nu genomför vi folkhögskolesatsningen som innebär att 4 000 av ungefär 6 000 långtidsarbetslösa i jobb- och utvecklingsgarantin, och som saknar gymnasieutbildning, via folkhögskolorna får möjlighet till en introduktion som gör dem redo att kunna gå tillbaka till komvux eller liknande. Det tror jag är helt rätt, och jag tror också att det är rätt att göra mer för just den gruppen så att vi får tillbaka dem på banan.

Berit Högman tog även upp diskussionen om att inte göra något avdrag på aktivitetsstödet om man pluggar. Det är en tilltalande tanke. Jag kan förstå hur man tänker där. Problemet, som jag ser det, uppstår genom att vi därmed har en grupp som pluggar och får allt betalt och en annan grupp som måste låna för att kunna plugga. Det finns drag av upplevd orättvisa i detta; i så fall är det bättre att anmäla sig arbetslös och få utbildning och uppehälle betalt. Det är således inte alldeles oproblematiskt att göra på det sättet.

Det är viktigt att konstatera att det inte finns någon brist på resurser och engagemang. Vi har ett ganska ordentligt anslagssparande inom Arbetsförmedlingen. Jag tycker att det är ett större problem att de pengar vi faktiskt har avsatt inte används fullt ut. Därför måste vi titta på vad vi kan göra för att effektivisera och se till att pengarna används på ett bättre sätt. Det finns alltså ingen brist på engagemang och ingen brist på resurser i dagsläget. Delvis beror det på att de prognoser vi hade tidigare, under förra året, visade på en kraftig ökning av arbetslösheten. Den ökningen ter sig nu något mindre sannolik – i rätt riktning.

Anf. 66 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Det är klart att det är frustrerande att det finns resurser samtidigt som arbetsförmedlarna inte hinner med. De tvingas bli byråkrater för att administrera ett experiment med bland annat coacherna. Riksrevisionens utvärdering visar att Arbetsförmedlingens interna personal klarade jobbet bättre än de externa coacherna, men trots att det brinner i knutarna ges de inte möjlighet att få göra detta arbete fullt ut.

Det är märkligt att regeringen i detta fall är jätterädd för att det inte ska vara rättvist, att det ska uppfattas som orättvist om en arbetslös ung person får läsa matte och engelska på komvux.

Det är inget som helst problem i orättvisan att 10 procent av dem som har fått sänkt skatt har fått 60 procent av de sänkta skatterna. Det kan man svälja hur lätt som helst. Men när det handlar om att en arbetslös ung person skulle få en bra start i livet är problemet rättvisa. Det är en otroligt märklig syn på både människa och samhälle.

Mitt råd till arbetsmarknadsministern är: Ligg inte kvar i vänteläge! Kör inte på tomgång! Det är inte bra för vare sig motorn eller miljön. Lagg i en överväxel! Nu är det bråttom. Vi har inte råd att tappa unga människor i långvarig arbetslöshet.

Konsekvenserna i samhället för detta är långt större på invidbasis. Det handlar om stora klyftor som skapar väldigt långvariga och djupa sår hos både människor och samhälle. Det är en arbetsmarknadsministers uppgift att motverka det med alla till buds stående medel.

Anf. 67 MEERI WASBERG (s):

Herr talman! Det blev lite coacher, lite upphandling av coacher och lite arbetsmarknadspolitiska resurser i förra svaret.

Vi talar om vikten av att kunna göra individuella bedömningar och individuella handlingsplaner. För att verkligen kunna göra ett seriöst arbete för varje enskild person som drabbas av arbetslöshet krävs det tid. Det krävs tid i samtal och för att kunna göra den arbetsmarknadspolitiska bedömningen. Det går helt enkelt åt fler människor för att hantera den frågan. Jag tänker också på en väldigt lyckad insats som heter Sius som jobbar med färre antal personer per handläggare och som har haft väldigt goda resultat.

Nu har man visserligen tillskjutit medel för ett antal personer på Arbetsförmedlingen. Så är det. Men som jag sade i mitt tidigare inlägg tar det lite tid innan de är på banan, har hunnit bli varma i kläderna och har hunnit sätta sig in i kanske flera versioner av regelverk som har hunnit förändras sedan de blev anställda.

Därför är jag lite orolig för att de som nu är långtidsarbetslösa nu kanske kommer att bli långtidsarbetslösa ännu längre innan de kommer ut just därför att ni var lite sena i starten och kanske heller inte öppnat regelverken och gjorde dem flexibla på det sätt som kanske behövts.

Du har en chans till att utveckla det lite. En del av det handlar också om att svara på de frågor som Berit Högman tidigare ställt.

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag håller inte med om att vi var sena i starten. Budgeten för 2009 som kom på hösten 2008 hade 32 miljarder extra för olika typer av investeringar på olika håll och kanter. Den 5 december 2008 kom decemberpaketet med 8 ½ miljarder i nya arbetsmarknadspolitiska insatser.

Därefter har vi fyllt på i de budgetar som har kommit efter det. På det sättet bygger vi ut de arbetsmarknadspolitiska insatserna med nära nog en fördubbling till uppemot 250 000 årsplatser, vilket motsvarar ungefär 5 procent av arbetskraften. Det är en av de högsta siffrorna i världen. Jag håller därför inte riktigt med om att vi var sena.

Hade vi däremot inte använt oss av coacher hade vi varit tvungna att anställa tusentals arbetsförmedlare som hade tagit längre tid på sig och haft längre startsträcka. Vi hade dessutom riskerat att behöva säga upp dem i goda tider, och det tycker inte jag är någon vidare arbetsgivarpolitik. Därför har vi en kombination av att både anställa personer på Arbetsförmedlingen och att också utnyttja oss av coacherna. Det var grundtanken bakom det.

När jag åker runt och träffar arbetsförmedlare, vilket jag gör i princip varje vecka upplever jag väldigt lite kritik mot coacherna och den arbetsinsatsen. Däremot finns det, som Berit Högman var inne på, en hel del kritik mot en del av byråkratin som man tvingas jobba med. Det kan jag ha förståelse för. Det finns i olika dimensioner.

Det handlar om informationsöverföring mellan myndigheter och mellan myndigheter och a-kassa. Det handlar om saker som måste göras för att säkerställa rättstryggheten. Jag skulle vilja att var och en av dem som arbetar på Arbetsförmedlingen eller som är coacher skulle kunna ägna sig bara åt att göra det som är huvuduppgiften, det de vill göra och som de också är anställda för. På det sättet finns det mycket att göra.

Den stora oron delar jag med er som jag har debatterat med nu. Vi måste göra allt vi kan för att se till att de som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa inte fastnar i detta. Det är också en av de viktigaste lärdomarna från 90-talskrisen. Det gäller att inte göra om samma misstag som vi på olika håll och kanter har gjort tidigare.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitieutskottets betänkanden 2009/10:JuU10, JuU14 och JuU15

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Redogörelser
2009/10:RRS15 Riksrevisionens styrelses redogörelse om jobbskatteavdraget
2009/10:RRS16 Riksrevisionens styrelses redogörelse om utsläppsrätter
2009/10:RRS17 Riksrevisionens styrelses redogörelse om jobb- och utvecklingsgarantin

EU-dokument
PE-CONS 1/10 Initiativ till Europaparlamentets och rådets direktiv om rätt till tolkning och översättning i brottmål
PE-CONS 2/10 Initiativ till Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 1 februari

2009/10:205 Strategi för svensk försvarsindustri

av *Peter Hultqvist* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:206 Postservice i hela Sverige

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:207 Resurser för att motarbeta rasism och diskriminering

av *Luciano Astudillo* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2009/10:208 Export av snus och förpliktelserna mot WHO:s tobakskonvention

av *Gunvor G Ericson* (mp)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:209 Jämställdheten inom kulturen

av *Monica Green* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:210 Kvinnor i bolagsstyrelser

av *Monica Green* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:211 Fiske av strömming i Östersjön

av *Gunnar Sandberg* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 2 februari

2009/10:212 Situationen för invandrade kvinnor på arbetsmarknaden

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:213 Socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld

av *Marianne Berg* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:214 Riskbedömningar i socialtjänstens utredningar om vårdnad, boende och umgänge

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:215 Hanteringen av mäns våld mot kvinnor inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:216 Utredningssystem beträffande brott begångna av poliser
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Prot. 2009/10:67
2 februari

2009/10:217 Verktyg mot grov brottslighet
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:218 En modernare rättegång
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:219 Reglerna i sjukförsäkringen
av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2009/10:220 Korrekta uppgifter om arbetslösheten
av *Monica Green* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:221 Ny polisutbildning
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 februari.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 1 februari

2009/10:460 Tonnageskatt
av *Claes-Göran Brandin* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:461 Fortsatt dispens för surströmming
av *Ronny Olander* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

den 2 februari

2009/10:462 Personskyddet och analys av hotbilder
av *Carina Hägg* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:463 Avrättningarna i Iran
av *Amineh Kakabaveh* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:464 Beredskap och förstärkningsresurser vid annalkande vårflod
av *Mikael Oscarsson* (kd)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

Prot. 2009/10:67
2 februari

2009/10:465 Reglerna för särläkemedel
av *Camilla Lindberg* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
2009/10:466 Apotek i glesbygden
av *Berit Andnor* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 februari.

15 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 2 februari

2009/10:459 Kvotering till bolagsstyrelser
av *Esabelle Dingizian* (mp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 februari.

16 § Kammaren åtskildes kl. 16.05.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om frågestund.....	1
3 § Svar på interpellation 2009/10:190 om regeringens inställning till AP-fonderna.....	1
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	1
Anf. 2 MONICA GREEN (s)	2
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	2
Anf. 4 MONICA GREEN (s)	3
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	4
Anf. 6 MONICA GREEN (s)	4
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	5
4 § Svar på interpellationerna 2009/10:189 och 199 om svenskt internationellt fartygsregister.....	5
Anf. 8 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	5
Anf. 9 PETER PEDERSEN (v).....	6
Anf. 10 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	7
Anf. 11 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	8
Anf. 12 PETER PEDERSEN (v).....	9
Anf. 13 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	10
Anf. 14 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	11
Anf. 15 PETER PEDERSEN (v).....	12
Anf. 16 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	12
Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	13
5 § Svar på interpellation 2009/10:164 om kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken	13
Anf. 18 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	13
Anf. 19 LARS LILJA (s).....	14
Anf. 20 GUNNAR ANDRÉN (fp)	15
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	16
Anf. 22 LARS LILJA (s).....	17
Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (fp)	18
Anf. 24 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	18
Anf. 25 LARS LILJA (s).....	20
Anf. 26 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	20
6 § Svar på interpellation 2009/10:170 om rimliga förutsättningar för a-kassorna.....	21
Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	21
Anf. 28 EVA-LENA JANSSON (s).....	21
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	22

Anf. 30 EVA-LENA JANSSON (s).....	23
Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	24
Anf. 32 EVA-LENA JANSSON (s).....	24
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	25
7 § Svar på interpellation 2009/10:173 om åtgärder mot kringgående av lagen om anställningsskydd	26
Anf. 34 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	26
Anf. 35 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	27
Anf. 36 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	27
Anf. 37 PATRIK BJÖRCK (s).....	29
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	30
Anf. 39 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	31
Anf. 40 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	32
Anf. 41 PATRIK BJÖRCK (s).....	32
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	33
Anf. 43 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	33
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
8 § Svar på interpellation 2009/10:176 om regeringens förhållningssätt till riksdagen	34
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
Anf. 46 PATRIK BJÖRCK (s).....	34
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	36
Anf. 48 PATRIK BJÖRCK (s).....	37
Anf. 49 EVA-LENA JANSSON (s).....	38
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	38
Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s).....	39
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	39
9 § Svar på interpellation 2009/10:188 om möjligheten till stöd för tidigare sjukskrivna.....	40
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	40
Anf. 54 BERIT HÖGMAN (s).....	40
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	41
Anf. 56 BERIT HÖGMAN (s).....	42
Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
Anf. 58 BERIT HÖGMAN (s).....	42

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	43
10 § Svar på interpellation 2009/10:195 om stöd till långtidsarbetslösa.....	44
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	44
Anf. 61 BERIT HÖGMAN (s).....	45
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
Anf. 63 BERIT HÖGMAN (s).....	47
Anf. 64 MEERI WASBERG (s).....	48
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	48
Anf. 66 BERIT HÖGMAN (s).....	49
Anf. 67 MEERI WASBERG (s).....	50
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	50
11 § Förnyad bordläggning.....	51
12 § Bordläggning.....	51
13 § Anmälan om interpellationer.....	52
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	53
15 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	54
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.05.....	54

